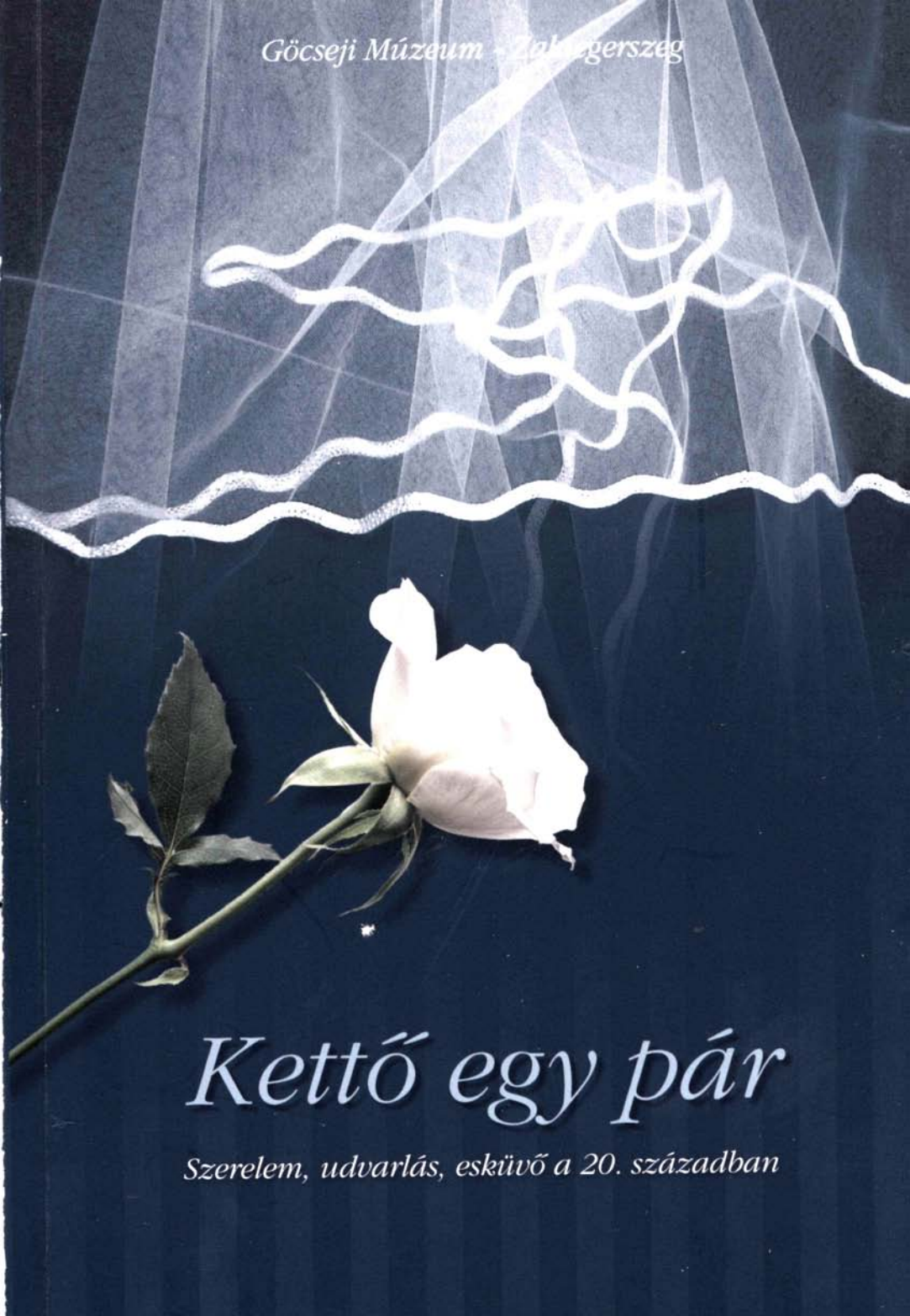

Göcseji Múzeum - Zalkerszeg

Kettő egy pár

Szerelem, udvarlás, esküvő a 20. században

2004-ben a Néprajzi Múzeum kezdeményezésére létrejött, jelenkorkutatással foglalkozó MaDok-bálózat első közös munkája egy kiállítássorozat – kiállítási dominó, mely az ország különböző pontjain mutatja be korunk társadalmának, kultúrájának valamilyen jelenségét, történeti folyamatait.

A kapcsolódó kiadványok segítik a mai és jövőendő muzeológusok munkáját, dokumentálva a jelen tárgyi világát is. A program keretében megrendezett kiállítások vándoroltathatók, cserélhetőek, minden múzeum válogathat belőlük helyzetének, érdeklődésének megfelelőit.

A dominó második téglája a zalaegerszegi Göcseji Múzeum „Kettő egy pár” Szerelem, udvarlás, esküvő a 20. században című kiállítása. Tizennyolc hetes nyitva tartása során helyszíniül szolgál a 30 éves Családi Intézet jubileumi ünnepségéhez is, azután pedig körútra indul. 2006 októberétől Budapesten, a Néprajzi Múzeumban vendégszerepel, majd 2007 tavaszán a keszthelyi Balatoni Múzeum, nyáron Vácott a Görög templom és a nagyatádi Helytörténeti Múzeum, ősszel pedig a nagykanizsai Thúry György Múzeum ad otthont neki.

Kettő egy pár

Szerelem, udvarlás, esküvő a 20. században

*A Göcseji Múzeum kiállításának
katalógusa*

ZALA MEGYEI MÚZEUMOK
IGAZGATÓSÁGA

Zalaegerszeg, 2007

A kiállítást rendezte
és a katalógust írta:

Marx Mária
Megyeri Anna
Kovács Zsuzsa

•

Kiadta: a Zala Megyei Múzeumok Igazgatósága
Felelős kiadó: Dr. Vándor László igazgató

•

Grafika, tipográfia: Artonius Grafikai Stúdió
Nyomdai munkák: Yeloprint Nyomda

•

© Göcseji Múzeum 2007
ISBN 963 7205 47 0

Szerelem, udvarlás, esküvő a 20. században

A házasság a férfi és nő közötti kapcsolat társadalom által elismert, törvényesített formája, amelynek gazdasági, örökösödési, szexuális, erkölcsi stb. vonatkozásai vannak. Megkötése, mint minden ősi átmeneti rítus, a különböző vallások keretei között ment végbe. Magyarországon 1894-ben vált kötelezővé a polgári házasságkötés és anyakönyvezés. Ettől kezdve a vallási szertartások mellett kialakultak, majd a huszadik század végére egyre inkább teret nyertek ennek az új, vallás nélküli formának saját szokásai, szertartásai, amelyek természetesen nem függetlenek az egyházi rituálétól, átveszik annak szimbólumrendszerét, cselekményeit, de maguk is visszahatnak rájuk.

Kiállításunk a párválasztás és házasságkötés huszadik századi kultúráját, változásainak tendenciáit tekinti át és mutatja be. A változások tempója, az élet minden más területéhez hasonlóan, egyre gyorsul. A korszakot három szakaszra bontottuk.

Az első szakasz a II. világháború előtti időszak. Romantikus-polgári udvarlási és házasságkötési szokásai, amelyek a század első felében egyre inkább átkerültek a parasztság polgárosodó rétegeihez lassan kiszorítva a népi hagyományokat, csak érintőlegesen, mintegy a kiindulási alap érzékeltetéseként, főleg fényképeken je-

lennek meg a kiállításban.

A második korszakban a szocializmus az előző kor ellenhatásaként igyekezett lebontani, megszüntetni mindent, amit a háború előtti polgári-kispolgári értékrend velejárójának tartott. A rombolásnak segítségével volt a közösségek szétzilálódása, az értékválság és a félelem, valamint az egész társadalomra nehezedő anyagi nehézségek, a lehetőségek beszűkülése is. Nem lehet meglepő, hogy az 1950-es, 60-as évek tárgykészlete a legszegényesebb. A 70-es években a szocialista erkölccsel szemben a „szabad szerelem” és az ehhez kapcsolódó párválasztási szokások, a gazdasági lehetőségek korlátai között új formákat, új tárgykultúrát alakítottak ki. Világossá vált, hogy az emberek nem lehetnek meg ünnepek, ünnepi rítusok nélkül, meg kell adni a módját az életfordulók megülésének is. A változás a 80-as években gyorsult fel, amikor a nyugati kultúra befolyása és az anyagi „jobblét” Magyarországot is bevonta a fogyasztói társadalmak büvkörébe.

Harmadik korszakunk a jelen, a 20-21. század fordulója, a háború előtti időszakra jellemző tárgyi és szokáselemeket újítja fel, öltözteti fogyasztói köntösbe, így próbálva meg az örökzöld témát a mai generációk számára is elfogadhatóvá, a rituálét játszhatóvá, az ünnepet minél pompásabbá

tenni. A szokások mögöttes tartalma azonban már ismeretlen, a különböző vidékek szokáselemei keverednek egymással és az újonnan keletkezetekkel (pl. konty és fátyol együttese).

A kiállítás témák szerinti csoportosítva tárja a néző elé a három korszak tárgyi és dokumentumanyagát, azzal a nem titkolt szándékkal, hogy nemcsak az egyes korszakok jellemző tendenciáit mutatja meg, hanem szembeállítja a látogatót az idő és a divatok múltkonyságával, az egyik legfontosabb átmeneti rítushoz tapadó, sokszor szép és felemelő, gyakran azonban hivalkodó és álságos vonásokkal is.

Kettő egy pár –

Verebélyi Kincső megnyitója

Mint minden kiállításnak, ennek is többféle olvasata lehetséges. Két nagy egység mindenki számára eleve adott. Az egyik maga a téma: két szerető szív egybekel, a másik az eseményre való emlékezés, amelyről a tárgyak beszélnek. Ez így természetesen közhelynek hat, ám éppen ez a kiállítás témája: a huszadik századi kisváros közgondolkodásának közhelyei a szerelemről, a szerelmi házasságról, magáról a házasságkötésről. Ezen belül minden tárgycsoport, sőt minden egyes tárgy figyelemre méltó, hiszen kapcsolatok konkrét történetén kívül más és más irányú tárgytörténetekre utalnak – ennél fogva más kon-

textusban is elhelyezhetők lennének. Nagy európai története van például az emlékkönyveknek, amely a 16-17. században a külföldön járó diákok könyveivel kezdődik. Ezek a diákok, amerre csak jártak Európában, nevezetesen találkozásait úgy örökítették meg, hogy a kiválasztott személlyel emléksorokat írtak, gyakran illusztrációkkal kísérve emlékkönyveikbe. A 19. században már inkább művelt kisasszonyok gyűjtögettek emléksorokat – emlékezzünk csak Petőfi Sándor ilyen költeményeire. A 20. század folyamán lassan gyermekműfajjá válik az emlékkönyvi beírás. Iskolás lányok gyűjtik barátnőik baráti hűségét bizonyító sorait, amelyeket rajzokkal díszítenek.

A szerelmi kapcsolat betetőzése a házasságkötés, amelyet sok szálon folyó előkészítő, szervező munka alapoz meg. Ilyen például a vendéglátással egybekötött eljegyzés, a gondos, akár több évig folytatott munka eredménye, a kelengye. Hány és hány könnyfacsaró regény témája a szegény lány esete, aki nem tud férjhez menni, mert nincs miből kelengyét varratni. Ha a néprajzi szakirodalomban Fél Edit és Hofer Tamás munkája nyomán ismertté vált kalotaszentkirályi kelengyére gondolunk, máris adódik az összehasonlítás: a paraszti kelengye a család eljövendő életének minden lehetséges állomását magába foglaló életprogram megszövött és kihímzett megfelelője. Az itt látható kelengye-

darabok egy másfajta környezetben tervezett életvitel kellékei. Az elemzést tetszés szerint folytathatnánk. Nehéz is abbahagyni, hogy a legszokványosabb darabokról is ne kerekítsünk egy kis művelődéstörténeti vázlatot. A jegyajándék, a menyasszonyi ruha és annak minden kelléke, így a koszorú, a menyasszonyi csokor vagy a vőlegény ruhája már önmagába véve is több évszázadot felölelő saját külön történettel bírnak. A paraszti menyasszonyi ruha régebben a viselet-skála legünnepibb változata volt, esetenként lehetett akár a fekete színű is. A 20. század elejétől főúri-polgári hatásra már meg-megjelenik a fehér szín, a párta helyett pedig a mirtuszkoszorú. Egy következő állomás a fehér népviselet-jellegű ruha, majd falun és városban fehér, mesebeli hercegnők lesznek a menyasszonyok.

Kicsit nehezebb feladat annak a türeleművegnek az elemzése, amelyben egy oltárt építettek fel – talán a szerelem oltárát. Nehéz eldönteni és talán nem is egyértelmű, hogy az oltárkép Szűz Máriát vagy egy menyasszonyt ábrázol, miközben az oltár előtt a megszokott szerelmi szimbólumokat látjuk. Ez a kis szekrényke ugyan nyilvánvaló rokona az egykor zárdákban nagy műgonddal, ügyes kézzel és türelemmel készített apácamunkáknak, mondanivalóját illetően azonban már eltávolodott a szakrális világtól.

Telitalátat a tárlatot bevezető kép. A slágerekből ismert királyfi hó-

fehér paripán, illetve a rózsaszín Trabantban ülő fiatal pár ábrázolási képileg közvetíti azt az álomvilágot, amelyet a kiállításon is a házasságkötés megannyi kelléke van hivatva elővarázsolni. Igen, álom, varázslat, maga a boldogság – amely talán csak egyszer adatott meg – az emlékezésben maradt meg, szemben a nászajándékba kapott fazekak, kávék készletek mindennapi realitásával. Az egykori Juliskák, Boriskák boldogság-relikviái, a családi emlékezet hordozói természetesen a hozzájuk kapcsolódó élettörténetekkel teljesek. E történetek nélkül nem is érthető minden tárgy. A szerelmesek találkái alkalmával váltott buszjegyek gyűjteményét igazán csak maguk az érintettek képesek értékelni: hiszen e semmitmondó papírdarabok csak számukra idézik fel egykori érzelmeiket, az azóta együtt töltött élet sajátosan alakult távlatából. A néző, aki számára ismerősek a kiállítás tárgyai, megértő mosollyal vagy ironikusan elhúzott szájjal, akár beleérző vagy átélő könnyes kacagással maga is részesévé válik az emlékezésnek. Ez a „tárgyilagos” emlékezés nem szikár, hiszen minden egyes darab a maga valósága, valódisága révén nemcsak egy meghatározott történeti korra, hanem valóságos, élő, érző emberek életének évszámmal, hónappal, nappal megjelölt szakaszára is utal. Mégpedig egy boldog szakaszára vagy pillanatára, amelyet érdemes volt valóságként megőrizni...

I. Ismerkedés

A huszadik század folyamán az ifjúság kapcsolatteremtési lehetőségei sokat változtak, a merev ismerkedési szabályok mind szabadabbá váltak.

A század elején még nagyrészt a családi kapcsolatrendszer határozta meg a fiatalok ismeretségi körét. A falvakban, kisebb településeken a találkozás alkalmai az iskolát és a közös játékot követően főként a különféle munkalkalmakhoz: betakarításhoz, tollfosztáshoz, fonóhoz kapcsolódtak, de a búcsúk, bálók, vásárok, a családi ünnepek is lehetőséget adtak kapcsolatok kialakulására. A másik nem iránti vonzalom kifejezése, az udvarlás az egész közösség számára nyilvánvalóvá válhatott a naptári ünnepekhez kötődő szokások, pl. a májusfaállítás vagy a húsvéti locsolkodás segítségével.

Városban a családi események mellett főként az egyesületekben, körökben zajló „társasélet” alkalmai segítettek a fiatalok egymásra találását. A kirándulások, bálók, énekkari próbák, játékonysági rendezvények, műkedvelő és valóságos színházi előadások, a mozi, a tánciskolák, sportesemények mind-mind lehetőséget adtak az ismerkedésre.

A leányok a század első felében csak felnőtt kísérelével jelenhettek meg a bálókban, táncrend szabta meg az esti táncok sorrendjét, a „lovagok” lehetőségeit.

1. kép

Fényképnagyítás • 1900 körül

Táncmulatság Kaszter Sándor patikus házában, 17 esztendő Ilona leánya tiszteletére.

Székesfehérvár, magántulajdon, / repro: GME48 886

1. Kotta • 1880 körül

Kotta litografált címlappal.

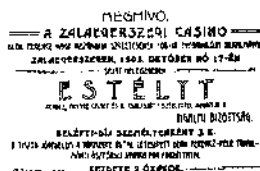
Zalaegerszeg / 26,5×34,5 / T.2006.7.1.

2. Meghívó programfüzet 1937

A Zalaegerszegi Torna Egylet bállal egybekötött rendezvényének meghívója.

Zalaegerszeg / 15,6×23,2 10 lap / T.2005.10.1.

3. Meghívó • 1903

3.

A Zalaegerszegi Casino meghívója Deák Ferenc születésének 100. évfordulója alkalmából tartott estélyre.

Zalaegerszeg / 17×11 / T.81.151.1.

4. Képeslap • 1902

Színezett litográfia, a lap elején rövid beszámoló a Casino jól sikerült „dominó” estélyéről.

Zalaegerszeg / 14,2×9,3 / T.2005.11.1.

5. Fénykép • 1905

Dergáts Rezső egészalakos portréja. Ajánlva „Kedves Mariska Nagysád! Fogadja fényképem szívesen örök emlék jeléül. Z. Egerszeg, 1905. október hó 17-én. Őszinte tisztelőjétől.” Fotó: Saly Viktor.

Zalaegerszeg / 10,7×10,3 / T.2006.7.1.

6. Fénykép • 1906

Műteremi felvétel, a jelmezbe öltözött leány későbbi férjének ajánlotta „Dezsőnek Gizus 1906” felirattal.

Zalakaros / 8,8×13,8 / TE.2006.6.1.

7. Keretezett fotó • 1910 körül

A Zalaegerszegi Daloskör csoportképe szecessziós stílusú fa keretben. Fotó: Saly Viktor.

Zalaegerszeg / 40×29 / T.93.4.9.

2. kép

Fényképnagyítás • 1928

Pácsi tánciskolai kurzus fiataljai
Farkasovszky Terike tánctanárnővel.
Fotó: Vadász Károly, Pácsa.

Zalaegerszeg / eredeti: 13,7×8,7 / T.97.28.17.

3. kép

Fényképnagyítás • 1934

Farkasovszky Terike zalaegerszegi
tánciskolájának résztvevői. Fotó:
Merkler Ferenc.

Zalaegerszeg / eredeti: 13,5×8,6 / T.88.22.12.

8. Kottás daloskönyv • 1955

Puha fedelű füzet sorozat 3. száma, benne 21 népszerű, főként a szerelemről szóló zenemű kottája és szövege.

Zalaegerszeg / 12×6,5 24 oldal / T.2006.13.1.

Báli készülődés • 1940-es évek (enteriőr)

9. Fénykép • 1930 körül

Keretezett kép: Horváth Anci első bálozó fiatal leány fehér selyem bál ruhájában. Fotó: Serényi Árpád.

Zalaegerszeg / 8,6×13,5 / TF.2005.8.3.

10. Fénykép • 1931

Barnított műtermi felvétel aranyozott fakeretben: Horváth Zsuzsanna az édesanyjával. A kiállított bál ruhát ez a leányka viselte fiatalasszonyként. Kollár fotó Veszprém.

Zalaegerszeg / 28×36,5 / T.93.4.8.

11-12. Bál ruha művirággal 1942

Fehér műselyem, ráncolt szoknyával, fodros rövid ujjal. Dísze a rózsaszín művirág kitűző és a derekára kötött hosszú, rózsaszín szaténszalag (mai kiegészítés). Középosztálybeli fiatal nő bál ruhája volt.

Zalaegerszeg / 127×37×508 / T.2001.24.1.1-2.

13. Toalett tükör • 1930 körül

14-15. Zsinórcsipke terítők 1930-as évek

16-17. Porcelán szobrok: pásztoridill és rokokó udvarlási jelenet

18. Kölnisüveg • 1930 körül

19. Fénykép • 1930-as évek

20. Fénykép • 1930-as évek

21. Hanglemez borítóban 1940 körül

Bakelit lemez, az egyik oldalán kézzel írt „keringő”, a másikon „tangó” felirat. (Patria)

Zalaegerszeg / lemez Ø: 25 borító: 25,7×26 /
T.2006.13.2.1-2.

22. Hanglemez borítóban 1940 körül

Bakelit lemez, a borító egyik oldalán kézzel felírva: „tangó”. (Telefunken)

Zalaegerszeg / lemez Ø: 25 borító: 26×26 /
T.2006.13.4.1-2.

Ismerkedés napjainkban

A század közepétől, bár a jól bevált alkalmak egy része is megmaradt, az ismerkedés, a párkapcsolatok kialakulásának formái merőben megváltoztak. A nők politikai egyenjogúsítása, tömeges munkába állása, az iskolai koedukáció bevezetése fokozatosan megszüntette a család és a közösség nők felett gyakorolt szigorú ellenőrző szerepét. Az ötvenes években a ré-

gi, úri modor elfogadhatatlanná vált, a fiatalok az iskolán kívül KISZ-klubokban, építőtáborokban, munkahelyen ismerkedhettek. Az udvarlás szó is kiment a divatból, helyét az „együtt járás” fogalma vette át.

Az 1960-as években különféle szórakozóhelyek, ifjúsági klubok, zenés presszók nyíltak, de megmaradtak a régi kisvendéglők cigánymuzsikával, hangulatos háttérrel biztosítva a találkozáshoz. Az évtized második fele azonban – a nyugatról érkezett szexuális forradalom, a hippy-mozgalom, valamint a popkultúra terjedésének hatására – a fiatalok lázadását hozta magával, a nagy beatzenekari koncerteket, vad iskolai és házibulikat, majd a diszkókat. A tömegszórakoztatás bővítette az ismerkedés lehetőségeit, a vele együtt végbemenő elszemélytelenedés, a régi szabályzók megszűnése ugyanakkor meg is nehezítette az új kapcsolatok kialakítását.

A zenei ízlés és az anyagi lehetőségek is befolyásolták azt, ki milyen rendezvényeket látogatott. A fiatalok egy része a falusi bálakat, bulikat kedvelte, mások hosszú autótutakat tettek meg egy jó diszkó és DJ kedvéért. Ma az egyre fiatalabb korú kamaszok önállóan, barátaikkal járhatnak azokba a „bulikba”, ahol a főszereplő zenekar éjjélkor kezdi meg műsorát.

Diszkó 1990-es évek (enteriőr)

4. kép Fényképnagyítás – táncolók a Mama Afrika klubban • 2006

5. kép Fényképnagyítás – lemezjátszók a Mama Afrika klubban • 2006

23. Diszkógömb • 2000-es évek

24. Bárszék • 1990-es évek

25-29. Szőke Kriszta, extra öltözködésű fiatal nő öltözete.

Ezeket a darabokat külön-külön is felveszi, együtt diszkóba hordja őket.

25. Női felsőrész • 1998

Két részből áll, az alsó lila pántos, hát nélküli, kerekített kivágással, hátul vízszintes pánttal, elején arany pöttyökkel. Erre applikáltak egy hosszú ujjú, fekete organza felsőrészt arany szegéllyel, mellrészén rányomott, nagyméretű arany szájjal. Nyakában lévő cédulán: PRETTY STILLE JUNG FASHYON.

Szőke Krisztina ezt a darabot a Westend City Center megnyitásakor vásárolta Budapesten.

Zalaegerszeg / 46×36×50 / magántulajdon

26. Övtáska • 20. század vége

Nagyon élénk színű flitterekkel televarrt övtáska.

Egy zalaegerszegi turkálóban találta tulajdonosa.

Zalaegerszeg / 82×15 / magántulajdon

27. Sort • 20. század vége

Szürke, hurkolt lurexből házilag varrt, feszes rövidnadrág, oldalán széles, sötétebb szürke rátett csíkkal.

Szőke Krisztina varrta egy
nagynénjétől kapott pulóverből.

Zalaegerszeg / 26×89 / magántulajdon

28. Harisnya • 20. század vége

Fekete necc-harisnyanadrág. Szőke
Kriszta vásárolta Budapesten egy
táncruhákra szakosodott üzletben.

Zalaegerszeg / 1-es méret / magántulajdon

29. Csizma • 20. század vége

Fekete velűrbőrből varrt, magas
sarkú, hegyes orrú csizma, díszítése
a boka körül és a száron lila
bőrmozaik.

Zalaegerszeg / 41×21×9 / magántulajdon

30. Coca-Colás dobozok 4 db

Szerelmi üzenetek

A huszadik század elején az egy-
mástól távol lévő emberek érintkezése
csupán írott szóval történhetett. Leve-
lezési útmutatók (könyvek, ponyvafü-
zetek, kalendáriumok) adtak bőséges
tanácsokat a szerelmeseknek gondo-
lataik méltó kifejezéséhez. Bokor Bé-
la 1901-ben megjelent Legújabb sze-
relmi levelezőjében a „szerelmesek
életében előforduló sokféle alkalom-

hoz illő” formula található, a viszony
felbontására, a találkát kérő levelek
megírására is hoz példát.

A képeslap, a 20. század egyik köz-
kedvelt nyomdaterméke, szerelmi
üzenetek képi megjelenítésére is al-
kalmas. A névnapi, születésnap meg-
emlékezések mellett az újévi, húsvéti
üdvözlés is közvetíthetett gyengéd ér-
zelmeket.

A leveleknek különösen nagy szere-
pe volt a két világháború idején, mi-
kor a szeretett asszony sorai önthet-
tek lelket a fronton harcoló társba, s
a választlevelek az itthon maradottak
aggodalmaikat csökkenthették valame-
lyest. Szomorú, hogy a levelek egy ré-
sze sosem jutott el a címzetthez, mert
a cenzorok elkobozták, vagy már nem
volt kit elérniük.

31. Szerelmeslevelek csomója • 1899-1905

Paraiz Jenő, az ifjú pacsai segédjegyző írta e leveleket a zalaegerszegi Viola Teruska kisasszonynak. Az ötven boríték néhány képpel és lappal egy elhagyatott házból került elő a reménytelenül imádott nő fényképeivel együtt. A két Viola leány fehérneművarrónő volt, egyikük sem ment férjhez.

Zalaegerszeg / 14×7 – 11,5×9,4 / magántulajdon

32-35. Szerelmeslevelek 1899-1905

Négy darab a Viola Teruska kisasszonyhoz írt 50 szerelmeslevélből, hátoldalon a feladó pecsétjével. (L.d. 31. sz.)

36. Képeslap • 1904

Színes, domború nyomat. Fehér galambok csőrükben rózsaszín szalagon rózsaszínű, piros pecsétetes borítékokat szállítanak. Horváth Erzsike kisasszonynak és édesanyjának címezték Lentibe.

Zalaegerszeg / 9×14 / magántulajdon

37. Legyező • 1915

16 vékony lapocska rózsaszín selyemszalaggal, díszre egy színezett, körbevágott képeslap, melyet festett virágok és szalagok fognak körbe. Az 1915-1928 között használt, nyaralások emlékét őrző legyező kézzel írt felirata: „Báznafürdő, 1915. VII. 26.” „Pá, 1928. IX. 2. Salandré”.

Zalaegerszeg / 18×3 / T.2000.2.4.

38. Képeslap • 1930 körül

„Az első csók” feliratú rajzos, színes nyomat.

Zalaegerszeg / 9×14 / T.2006.11.3.

39. Képeslap • 1922

Húsvéti üdvözlőkártya.

Zalaegerszeg / 9×14 / T.2006.11.2.

42. Képeslap • 1902

Rajzolt zsánerkép egy katona és egy cseléd lány évődését ábrázolja. A Viola Teruskának címzett lapot ceruzával írt aláírások borítják. Szövege: Isten vele Véghe Kálmán baka 48 gy. ezred 8. század.

Zalaegerszeg / 8,8×13,7 / T.2006.12.1.

43. Fénykép • 1905

Viola Teruska egészalakos portréja. Antal Béla felvétele.

Zalaegerszeg / 14×6,5 / TF.2006.5.1.

44. Képeslap • 1920

Rajzolt zsánerkép: csókolózó ifjú pár tiroli viseletben. Önnagysága Viola Teréz kisasszonynak Zalaegerszegre címzett lap. Elején kézzel írva: „Bár csak én is oly boldog lehetnék. Üdvözlí János.”

Zalaegerszeg / 8,4×13,2 / T.2006.12. 2.

40. Képeslap • 1907

Újévi üdvözlétként feladott, évődő pár műtermi zsánerjelentét ábrázoló fekete-fehér lap.

Zalaegerszeg / 8,7×14 / magántulajdon

41. Levelezőlap • 1909

Viola Teruskához címzett postai levelezőlap.

Zalaegerszeg / 13,3×8 / T.2006.12.4.

45. Képeslap • 1920 körül

Fiatall nő ül egy kerti padon, Ámor suttog a fülébe. Felirata négy nyelven: „Szerelem hírnöke”.

Zalaegerszeg / 13,8×8,8 / T.2006.9.1.

46. Képeslap • 1920 körül

Festmény reprodukciója. Fiatal pár egymást ölelve sétál egy búzamezőn, balra fent négynyelvű felirat: „Forró nyár – forró csók...”

Zalaegerszeg / 13,8×8,8 / T.2006.9.3.

6. kép

Fényképnagyítás • 1920-as évek

Egy zalaegerszegi parkban padon levelet olvasó két hölgy.

Zalaegerszeg / eredeti: 13×9 / T.82.12.90.

47. Levél • 1921

Teleki Béla (később Zala vm. főispánja) írta Mailáth Máriához jegyességük idején, első lapjára préselt gyöngyvirágot és ibolyát ragasztott.

Zalaegerszeg / 14×17 2 lap /

ZML XIV. 23. Teleki Béla iratai

48. Képeslap • 1944

Szürkés háttér előtt piros és rózsaszín rózsák, valamint a „Messze mentél, nagyon messze” című sláger szövegének egy versszaka. A lapot Nagy István küldte Selyki Henriettának udvarlása idején.

Zalaegerszeg / 9×12 / T.2006.24.6.

49. Képeslap • 1944

Rajzos, rózsás lap, bal sarkában négysoros versike: „Két szempár összevillan: S rombadőlhet a világ! Az élet ajándéka ez: A fiatalság: boldogság!”

Zalaegerszeg / 8,8×14 / T.2006.24.7.

50. Képeslap • 1952

Egy balatoni stégen ülő fiatal pár képe. Balla Erzsike részére, Zalaegerszegre feladott lap.

Nemesnép / 9×14 / T.2006.10.5.

51. Képeslap • 1952

Csónakázó ifjú pár. Szépreményű Zakál Irmuskának Zalaegerszegre címezte egy régi jó ismerőse.

Nemesnép / 14×8,9 / T.2006.10.3.

52. Képeslap • 1950 körül

Virágoskertben álló ifjú pár: nyakkendőös fehéringes fiú mellett kartonruhás, babos kendős leány mosolyog. „Szépreményű” Zakál Irmuskának címezve. A leáztatott bélyeg alatt feljegyzés nyoma.

Nemesnép / 13,7×8,9 / T.2006.10.4.

53. Képeslap • 1950

Fényképes, rajzos lap, férfi ölében ülő nő, alatta két láncsal összekapcsolt szív s egy dal szövege: „Hallgassa meg hát e szót: szeretem Mert e szóban mindent megkap: A dalomat, szívemet, lelkemet, Hisz én Magát fájón örökké szeretem.” Zakál Irma úrléánynak címezve.

Nemesnép / 9×13,7 / T.2006.10.1.

54. Képeslap • 1950

Rajzos lap: női mellkép felett a bal sarokban rózsacsokor, fölötté szívbe foglalt szerelmespár. Zakál Irma elvtársnőnek címezve.

Nemesnép / 8,7×13,9 / T.2006.10.2.

55. Képeslap • 1958

Szerelmespár szívbe foglalt fotója, alatta rajzolt Ámor figura, mellette lakattal összeláncolt szívek, alul „IMÁDLAK” felirat. Balla Erzsikének küldve. A bélyeg alatt ma már olvashatatlan üzenet.

Zalaegerszeg / 9,1×13,7 / T.2006.10.6.

Szerelmi üzenetek – ma

Ahogy a távközlés eszközei mindeki számára elérhetővé váltak, úgy vesztett teret a levelezés, amely a magánszférában mára szinte teljesen megszűnt. Helyét a dísztvírat (esküvői jókívánságok néhány évtizeden át népszerű hordozója), a telefon, majd a számítógép vette át. A képeslapok és kártyák megmaradtak ugyan, de leggyakrabban nem posta útján, hanem személyesen adják át ajándékok kíséőjeként.

Napjaink igen népszerű kommunikációs formája az internetes chat, amelyet az ifjabb generáció tagjai társkeresésre és párjukkal való beszélgetésre használhatnak.

Az elektronikus párbeszédnek megvannak a maga íratlan szabályai, sőt sajátos szóhasználat is, amely egyre inkább hat hétköznapi beszélgetésünkre, nyelvünkre is. Íme ezek közül néhány:

Az üzeneteket a „beszélgetés” gyorsasága miatt tömör, rövidítésekkel teleltűzdelte mondatokban írják.

Jellegzetes, csak a beavatottak számára érthető felhasználói neveket, jellegűket használnak.

Az írott szavak érzelmi tartalmát úgynevezett hangulatjelekkel teszik szemléletessé. Eleinte különböző írásjegyekből kreálták a mosolyt :), szomorúságot :(, haragot :| jelző formákat, ma a chat-honlapok arcokká konvertálják őket, vagy kész hangulatjelek használatát ajánlják fel.

A századvég divatos üzenetformái közül mi is válogattunk:

- Házassági hirdetések a Zalai Hírlap Társkereső rovatából • 1980-as évek
- Üzenetek a Zalai Hírlap Üzenő rovatából • 1990-es évek
- Hirdetések a Zalai Hírlap Társkereső rovatából • 2000-es évek

56. Ajándékkísérő kártya 1996

„Boldog születésnapot” felirattal és pezsgőspoharat tartó tigrisfigurával. Belül szerelmes üzenet.

Zalaegerszeg / 10,6×7,3 / magántulajdon

57. Ajándékkísérő kártya 1996

„A nagy Önek” felirat „Ö” betűjében virágcsokrot tartó tigris. A kártya belsejében szerelmes üzenet.

Zalaegerszeg / 10,6×7,3 / magántulajdon

58. Ajándékkísérő kártya 1998

Snoopy-figura tortával és „Boldog születésnapot” felirat.

Zalaegerszeg / 10,6×7,3 / magántulajdon

59. Ajándékkísérő kártya 1998

Külsején rózsaszirmokkal borított, „love” feliratú levél. Belsejében Valentin-napi üzenet.

Zalaegerszeg / 10,6×7,3 / magántulajdon

60. Szerelmes vers • 1998

Kockás füzetből kitépott papírra piros tollal kimásolva Petőfi „Szeretlek kedvesem” kezdősorú verse. Születésnapra.

Zalaegerszeg / 14,5×23,5 / magántulajdon

61. Emléktárgy • 1998

Piros kartonból saját kezűleg kivágott szív, hátsó oldalán szerelmes vers.

Zalaegerszeg / 15,8×12,8 / magántulajdon

62. Szerelmes vers • 1998

Piros jegyzetlapra írt szerelmes vers,
a leány saját költeménye.

Zalaegerszeg / 9,8×10 / magántulajdon

63. Szerelmi ajándék • 1998

Jegyzetlapra írt „Csak úgy” felirat,
alatta piros, domború szívmatrica.
Férfi adta a szerelmének apró
figyelmességként.

Zalaegerszeg / 10,6×6,8 / magántulajdon

7. kép

Falfirka • 2006

A szerelmi üzenetek alig pár
évtizede létező, sokat vitatott,
nyilvános formája a grafiti. Az üres
falfelületeken, korláton, palánkon
néhány héten belül megjelenő
falfirkák között sok a szerelmi
témájú, legtöbbször fiktív felirat,

kivitelezésük primitív, céljuk nem
a „dekorálás”, magáért a firkálásért
készülnek. A képen látható falfirkát
a múzeum melletti építkezést elzáró
kerítésen fényképeztük le. Bár a
palánk többi részét lefestették, a
„Szeretlek Rozi” feliratot érintetlenül
hagyták a munkák befejezéséig.

Zalaegerszeg / 29,5×20 / digitális fotó GMF 2006

Szerelmi ajándékok

A megismerkedést követő udvarlás
időszakához, a kibontakozó szerelem-
hez fűződik az ajándékozás. A falusi
legény kedvesének faragott, díszített
használati tárgyat, vásárban vett ken-
dőt, gyűrűt, mézeskalácsot ajándéko-
zott, míg a városi gavallér porcelánt,
bontott vagy más apróságot.

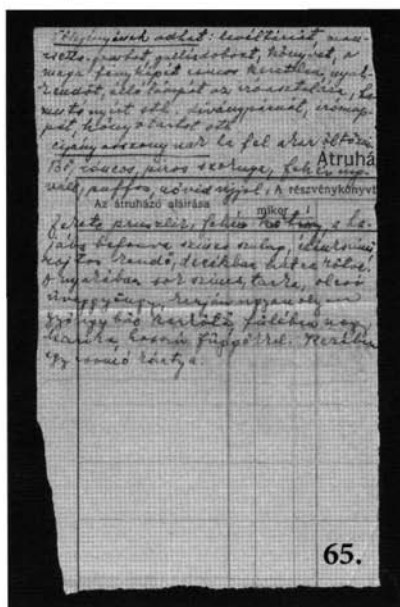
Volt azonban az illem által megha-
tározott köre az ajándékoknak. Ezt az
a lista bizonyítja, amelyet emlékköny-
vébe téve, jó tanácsként őrzött meg és
örökített az utókorra egy fiatal leány.

64. Mángorló • 1827

Véssett rozettákkal és szívekből
kinövő virágtővel díszített,
spanyolozott mángorló. Feliratok:
(a szívben) Vida Vera és Vidacsi(?)
István 1827

Nagypáli / 70×13,3×2,9 / N.59.62.1.

65. Ajándéklista • 1920-as évek

Vaskó Bözsike emlékkönyvében őrzött, áttetsző papírra írott lista egybeként mellett arról, mit lehet ajándékozni egy vőlegénynek: „Vőlegényének adhat: levéltárcát, mandzsetta-gombokat, gallérdobozt, könyvet, a maga fényképét csinos keretben, nyakkendőt, állólámpát az íróasztalára, hamutartó tányért stb., diványpárnát, írómappát, könyvtartót stb.” (Ld. 113. sz.)

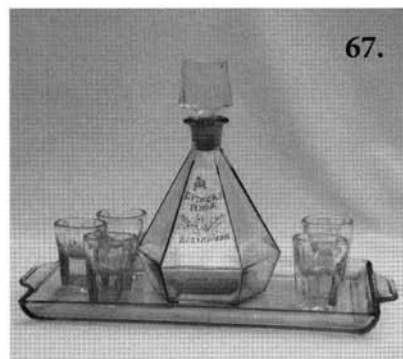
Zalaegerszeg / 21,2×12,5 / T.90.7.38.

66. Porcelán szobor 1930-as évek

A „Lausub” néven ismert, jelzett Bertram-figura. A kölcsönadó porcelánokat kedvelő édesanyja kapta.

Zalaegerszeg / 7,4×4,7×16,5 / magántulajdon

67. Likőrös készlet • 1933

Eredetileg kilenc darabból állt, a palack oldalán szöggel beütögetett magyar korona „EITNER ÁKOS, alatta nefelejcs, két oldalán 1933 Emlékü (sic); legalul: ROZIKÁNAK felirattal.

Kustánszeg / palack: 9,8×3,8×14,7 kupica: 4,5×3,5×5,6 tálca: 28×14,8 / N.2003.1.1-8.

68-69. Papírképek • 1940 körül

A mézeskalács díszítésére készült apró, színes, általában szerelmespárt ábrázoló papírképek a 20. század elején jöttek divatba. A két kép Rusznyai József mézeskalácsos műhelyéből származik. E lapokat Bécsből szerezték be, de ő a háború előtt nagyobb tételt vásárolt egy Szombathelyi kereskedőtől. 2 db fekete kontúros színezett nyomtatvány:

a) Virágkoszorúba foglalt huszár és magyaros ruhát viselő kedvese, aki jobb kezében mézeskalács szívet tart. Felirata: „Fogadd hűn e csekélységet, mint szívből eredt emléket.”

68.

69.

b). Ifjú pár magyaros viseletben.
Felirata: „Ha egy édes csókot adnál,
örökre boldogítánál”.

Zalaegerszeg / 6×4,2 és 7,2×4,2 /

N. 86.3.4. és N.2006.26.1.

70. Porcelán szobor 1950-es évek

Juhászt és csikóst mintázó kézzel
festett, jelzett herendi porcelán.
Eljegyzési ajándék, 1955.

Zalaegerszeg / 21,9×10,4×20 / magántulajdon

Szerelmi ajándékok – ma

Bár az ajándékozás napjainkban nincs szigorú szabályokhoz kötve, és az ajándékok értékén kevésbé mérhető a kapcsolat komolysága, az ajándékok köre nem sokat változott: ma is csokoládét, verseskönyvet, ékszert, szobrocskákat, apró plüssfigurákat kapnak a szerelmesek, többnyire per sze a lányok.

Az 1970-es években létrejött Képcsarnok Vállalat bolthálózata képző- és iparművészek sorozatban készített alkotásait kínálta a szerelmeseknek is. A '90-es évek óta az egyre szaporodó, kisebb-nagyobb, ajándékokra szakosodott, mindenféle ízlést és pénztárcát kiszolgáló üzletekben vásárolhatunk, és hobbi-boltok támogatják a saját készítésű ajándékok alkotóit.

71. Bonbonos doboz • 1968

A Duna Csokoládégyár, majd a Budapesti Keks és Ostyagyár egyik drága, „Százszorszép” márkanevű édességének virágcsokorral díszített doboza. Évtizedeken át változatlan külsővel és tartalommal készült.

Zalaegerszeg / 16,5×10,8×5,5 / T.2006.10.29.

72. Nyaklánc • 1978

Péri József ötvösművész alkotása, pálcaszerű elemekből álló bronz lánc, kereszt alakú függővel. A Képcsarnok zalaegerszegi boltjában vásárolta választottjának egy ifjú 1978 karácsonyára.

Zalaegerszeg / kereszt 8×5,8 lánc 34,5 / magántulajdon

73. Verseskönyv 1990-es évek vége

Paul Gerald: Te meg én című, kék plüssbe kötött, aranyozott mintával díszített, kisméretű verseskötete. (Helikon, Bp. 1986.)

Zalaegerszeg / 10,4×14×1 / magántulajdon

74. Verseskönyv • 1990

Szerelem címmel Réz Pál által válogatott versgyűjtemény rózsaszínű, strasszal díszített kötésben (Helikon, Bp. 1990.)

Zalaegerszeg / 9,6×16,5×1,5 / magántulajdon

75. Mikulásfigura • 2001

Piros plüssből és fehér műszőrméből készült, csepp alakú Mikulás-, vagy manófigura. 2001 decemberében ajándékozták.

Zalaegerszeg / 7×6×14 / N.2006.9.4.

76. Angyalkaszobor • 2001

Üreges öntésű, festetlen gipsz szobor, két egymást átölelő, puttó-szerű angyalkát ábrázol. Az eladó karácsonyra kapta a barátjától.

Zalaegerszeg / 25,8×7,2×11 / N.2006.9.5.

77. Ékszerdoboz • 2002

Zongora alakú, sötétkék textilporral bevont doboz. Fedele nyitható, belsejében bársony bélés gyűrűnek való vágattal. Szerelmi ajándék volt, a pár mindkét tagja zongorista.

Zalaegerszeg / 7×5,6×4,7 / N.2006.9.1.

78. Gyűrű • 2002

Vékony ezüstlapból készült gyűrű, feje két egymással szembefordított szívet formáz. A 78. pontban leírt ékszerdobozban volt.

Zalaegerszeg / Ø: 1,8 v: 1 mm / N.2006.9.2.

79. Gyertyatartó és gyertyák 2002

Zongora alakú, aranycsillámmal díszített kerámia gyertyatartó. Tetején három kör alakú bemélyedés egy-egy aranyszínű, celofánba csomagolt gömbgyertyával. Az eladó karácsonyra kapta zongorista barátjától.

Zalaegerszeg / 14,7×10,6×8 / N.2006.9.3.1-4.

80-81. Medál • 2006

Zöld műanyag dobozkában kettétörhető, szív alakú aranymedál két függesztővel. A pár mindkét tagja egy-egy felet hordhat a nyakláncán.

Zalaegerszeg / 1,7×1,5 doboz: 5×4,5×3,9 / N.2006.23.1.1-2.

82. Ajándék- emléktárgy • 2006

Lecsiszolt szélű üveg hasáb fiatal pár hologram technikával készült fotójával, „Eljegyzésünkre” felirattal, a hozzá tartozó sötétkék, bársony bélelésű kartondobozban. Fotósboltban és a Családi Intézetben kapható.

Zalaegerszeg / 5x5x8 / N.2006.24.1.1-2.

Valentin-nap

A 20. század utolsó évtizedében, több más angolszász szokással együtt Magyarországon is elterjesztett Valentin nap (febr. 14.) központi motívuma a szív, amely mint szerelmi szimbólum a 19. században vált általánossá, majd egyre inkább kizárólagossá.

Ma már nemcsak a piacot elárasztó ajándéktárgyak legfontosabb díszítő eleme, hanem a boltok, a kávézók és más szolgáltató egységek dekorációjának is.

8-15. kép

Különböző tárgyakról származó szívmotívumok

83. Képeslap • 2006

Az éttermekben, kávézókban, szórakozóhelyeken terjesztett Boomerang Free Cards, ingyenes képeslapok Valentin-napi kiadása szívekkel.

Zalaegerszeg / 15x10,5 / N.2006.25.6.

84. Képeslap • 2006

Valentin-napi képeslap 4 sorban 3-3 különböző formájú szív.
(Boomerang Free Cards)

Zalaegerszeg / 15x10,5 / N.2006.25.3.

85. Képeslap • 2006

Fürdőző kacsát ábrázoló lap
„Kis kacska für Dich” felirattal.
Zalaegerszeg / 15×10,5 / N.2006.25.1.

86. Képeslap • 2006

Képeslap Váci Mihály:
Rólad beszélek mindig c. versével.
(Boomerang Free Cards)
Zalaegerszeg / 15×10,5 / N.2006.25.2.

87. Újság • 2006

A Nők Lapja február 8-án megjelenő
száma címlapján Bálint-napi témákat
ajánl.
Zalaegerszeg / 30×22 / N.2006.25.20.

88. Termékkatalógus • 2006

A Coop áruházlánc katalógusa a
Valentin-napra szánt termékeit piros
szív formájú ármegjelöléssel kínálta.
Zalaegerszeg / 29×20,5 / N.2006.25.18.

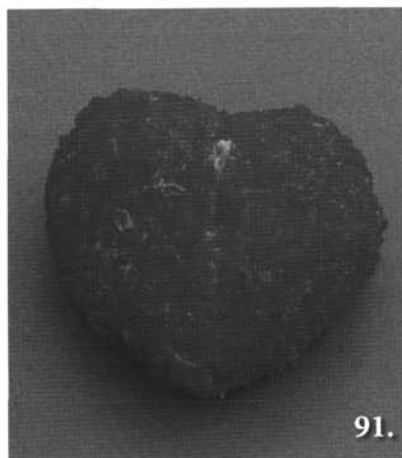
89. Termékkatalógus • 2006

A „dm” illatszer áruházak
Valentin-napi akciós termékeit
katalógusukban külön oldalon
jelentették meg.
Zalaegerszeg / 25,6×17,6 / N.2006.25.17.

90. Újság • 2006

A National Geographic
Magyarország februári száma a
szerelem kémiaiával kapcsolatos
Valentin-napi cikkel.
Zalaegerszeg / 25,5×17,5 / N.2006.25.19.

91. Gyertya • 2006

Felületén apró, domború rózsás,
szív formájú piros sztearingyertya
a Rossmann áruház Valentin-napi
ajánlata.

Zalaegerszeg / 6×5,5×4,2 / N.2006.25.22.

92. Ajándéktasak • 2006

Csomagolótasak piros rózsás,
fényes műnyomópapírból, piros
zsinórfülekkel.

Zalaegerszeg / 11,5×15 / N.2006.25.6.

94. Csokoládé tábla • 2006

A joghurtos cseresznyével töltött, „Milka Love” feliratú tejcsokoládé a Rossmann áruházak számára Valentin-napra készült.

Zalaegerszeg / 16×7,8 / N.2006.25.27.

95. Bögre és maci • 2006

Két piros szívvel díszített, fehér porcelán bögre fehér szíves piros karton tartóban, benne szívet tartó, barna plüssmackó.

A Tesco áruház, olcsó (299 Ft) Valentin-napi ajándék volt.

Zalaegerszeg / bögre Ø: 8,3 m: 9,8

csomagolás: 10,4×13,4 maci: 17,5 / N.2006.25.15.

96. Bögre • 2006

Porcelán bögre fiú- és lány-sünnivel, szívekkel és „Szeretlek” felirattal a Tesco áruház Valentin-napi ajándéka volt.

Zalaegerszeg / 6,7×8×10,6 / N.2006.25.16.

97. Képeslap • 2006

Randevúra szaladó nőt ábrázoló karikatúra, a Boomerang Free Cards Valentin napi kiadásának egyike.

Zalaegerszeg / 15×10,5 / N.2006.25.4.1.

98. Képeslap • 2006

Az előző lap párja randira váró, rózsát tartó férfit ábrázol.

Zalaegerszeg / 15×10,5 / N.2006.25.4.2.

99. Képeslap • 2006

Képeslap „Boldog Valentin-napot!” felirattal és versidézzel, köztük két csésze gőzölgő kávét és egy társskereső rovatnál kinyitott újságot ábrázoló fotóval.

Zalaegerszeg / 21,6×10,6 / N.2006.25.25

100. Csipesz • 2006

Áttetsző műanyag szívvel díszített, piros memory-csipesz. Valentin-napi virágcsokor mellé ajánlották.

Zalaegerszeg / 4,5×2,5×2 / N.2006.25.9.

101. Ajándékkísérő kártya 2006

Két, „Valentin-napra” feliratot tartó sünnel díszített, öntapadós ajándékkísérő.

Zalaegerszeg / 7,1×5 / N.2006.25.10.

102. Ajándékkísérő kártya 2006

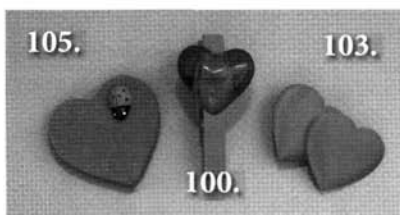
Egymásba fonódó szívekkel szegélyezett, önmagában is szív alakú, „Valentin-napra szeretettel” feliratú, öntapadós kártya.

Zalaegerszeg / 6×6,5 / N.2006.25.11.

103. Ajándékdekoráció • 2006

Öntapadós ajándékkísérő szívdekoráció piros selyemből. Virágboltok árusították.

Zalaegerszeg / 4×2,5 / N.2006.25.14.

104. Ajándékdekoráció • 2006

Piros hurkapálcára tűzött, színezett kenderfonalból készült szívdekoráció Valentin-napra szánt cserepes virágok mellé.

Zalaegerszeg / 24,2×4×5 / N.2006.25.13.

105. Ajándékdekoráció • 2006

Hosszú tűre ragasztott, piros filcből kivágott szív, rajta festett fa katicabogár Valentin-napi ajándék mellé.

Zalaegerszeg / 8,2×3,5×3,5 / N.2006.25.12.

106. Képeslap • 2006

Képeslap teljes felületén rózsaszínű rózsával.

Zalaegerszeg / 19,5×13,5 / N.2006.25.24.

107. Képeslap • 2006

Lánykérésre buzdító képeslap „Tedd meg most” feliratú, kivágható jegygyűrűvel, a Boomerang Free Cards Valentin-napi kiadása

Zalaegerszeg / 15×10,5 / N.2006.25.5.

108. Árcédula • 2006

A „dm” áruház a Valentin-napi termékeinek szívekkel díszített árcédulája.

Zalaegerszeg / 8×4 / N.2006.25.8.

109. Reklámkártya • 2006

Egy másik fajta, kör alakú „dm”-árcédula, műanyag csikkel tűzték a polcon lévő áruk elé.

Zalaegerszeg / Ø: 13 / N.2006.25.7.

114. Emlékkönyv • 1928-1935

Nuszer Irma 13-16 éves tanuló nyomott sávós mintával díszített emlékkönyve iskolatársak, barátok 1928-1931 közötti bejegyzéseivel. 1935-ben, már felnőtt leányként maga is írt bele pár soros idézeteket néhány számára fontos szerzőtől. („Hugo Viktor, Jean Paul, Rabindranath Tagore, Luigi Pirandello, Falu Tamás, Walt Whitman”)

Keszthely / 13×17 39 lap / magántulajdon

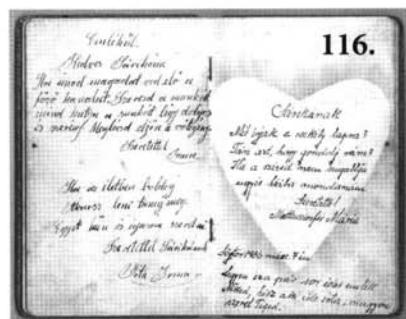
115. Fénykép • 1934

A kisvárdai tanítónőképző intézet matrózbúzos diáklányai a szabadban.

A fekvő leány Nuszer Irma.

Zalaegerszeg / 13,7×8,7 / magántulajdon

116. Emlékkönyv • 1936-1939

Hermán Istvánné aranypapírba kötött, keménytetővel emlékkönyve udvarlójának, leánykori barátjainak, férjének 1936-1939 közötti beírásával.

Söjtör / 17×105 34 lap / T.99.2.8.

117. Emlékkönyv • 1956-1958

Megyeri Zsuzsanna tanítónő bordó vászonkötésű emlékkönyve egy diáktársa rajzával. 1956-1958 közti beírásokat tartalmaz, de első férje 1979-ben, a második 2004-ben jegyezte be sorait.

Keszthely / 14,5×18,8 35 lap / magántulajdon

118. Emlékkönyv • 1975-1978

Kék műanyag puhatáblás, fűzött emlékkönyv Tóth Lászlóné Kurucz Erika osztálytársainak bejegyzéseivel. Az utolsó lapra jövődöbelije, majd 1989-ben kislánya is írt.

Zalaegerszeg / 14×18,8 37 lap / magántulajdon

II. Felkészülés a házasságra

A szeretetteljes családokban felnövekvő leányok már egészen kis korukban álmodoztak arról, hogy egyszer férjhez mennek. A szerelem volt az egyik legkedveltebb témája az őket körülvevő meséknek, daloknak, a nagylányok olvasmányainak is. A házasságkötésre a paraszti és a polgári közösségek, de a magasabb társadalmi rétegek gyermekeit is előkészítették, ösztönözték, hiszen a férjhezmenetel a 20. század közepéig, a nők tömeges munkába állásáig, szinte az egyetlen megbecsült életpálya volt számukra.

119. Hímzett árnykép 1900 körül

Két gobelin-technikával hímzett ovális kép: „A házasság allegóriája”. Férfi, ill. női figura játszik egy-egy ellenkező nemű marionett-bábuval.

Zalaegerszeg / 19,3×24,7 / T.2006.20.1.1-2.

119.

16. kép Fényképnagyítás • 2006

Általános iskolás kislányok a korosztályukban igen népszerű menyasszony és koszorúsleány jelmezbe öltözve.

Mazur Ildikó felvétele.

Zalaegerszeg / 10×15

121. Gyermekrajz • 2004

Kiss Panna óvodás rajza:
királykisasszony / menyasszony és a
vőlegénye.

Bak / 21×29,5 / magántulajdon

122. Fénykép • 2003

Színes nagyítás. Marczis Józsefné
unokája Kiss Panna királykisasszony-
jelmezben az óvodában. Ő kérte
nagymamájától az úri hímzéses
menyasszonyi ruhát. (123. szám)

Bak / 10×15 / magántulajdon

123. Esküvői ruha • 2004

Fehér szaténból, és muszlinból varrt,
vállból és szoknyából álló ruha
abroncsos alsószoknyával, pártával.
Arany, ezüst és fehér fonállal,
úrihímzéssel díszítve. A Söjtörön élő
Marczis Józsefné Sass Ilona hétéves
Panna unokája unszolására kezdett
foglalkozni egy menyasszonyi ruha
készítésével, majd jövődöbeli
menye méretére varrta meg a
ruhát. Mintáját az Iparművészeti
Múzeumból szerezte számára a
hímzőszakkör vezetője. Az eredeti
Bethlen Miklósné Rédei Júlia hat
ismert mintája közül az egyik. A ruha
szerepelt az Iparművészeti Múzeum
egyik kiállításán, még nem viselte
senki.

Söjtör / 152×36×87×38 pártá: Ø: 38 m: 10 /
magántulajdon

Stafírun (kelengye)

A házassági előkészület egyik for-
mája a hozomány részének számító
stafírun (kelengye) készítése, gyűj-
tögetése, melynek határt csak a család
anyagi ereje szabhatott. A falusi leá-
nyok maguk szőtték, varrták a főként
textilneműből álló kelengyét, a pol-
gárcsaládok leányai is nagyon hamar
megtanultak kézimunkázni, varrni, a
stafírun darabjaira maguk hímezték
monogramjukat. Az iskolákban min-

denütt oktattak kézimunkát, de a varrótanfolyamok is nagy népszerűségnek örvendtek. Aki nem tudott vagy nem szeretett hímezni, ügyesebb nőtársaitól pénzért vagy más értékért megrendelhetette a varrást és hímzést.

Ma is vannak szülők, akik leányaik számára évekig gyűjtögetik a hasznos darabokat: ágyneműt, törülközőt, abroszokat, edényeket, porcelánokat, háztartási kisgépeket, az örökölt bútordarabok pedig padlásokon várják a gyermek házasságkötését. Gyakori az is, hogy a házasság előtt összeköltöző fiatalok szülői segítségével teremtenek közös egzisztenciát, s ezt hozományként viszik a házasságba. De régen is megtörtént, s ma sem ritka, hogy valaki „egy szál pendelyben” megy férjhez, s párjával együtt, szülői segítség nélkül kénytelen megteremteni a közös élet feltételeit.

124. Teáscsésze és csészealj 1896

124.

Hullámos falú fajansz csésze és csészealj virágos matricával díszítve. Juhász Béláné Neuhofter Hermina teáskészletének darabja.

Zalaegerszeg / csésze: 6×9×8, tányér: 1,5×16,5×9 / T.2006.4.1.1-2.

125. Porcukorszóró • 1897

125.

Nyolcszögű üveg rácsavarható, lyuggatott, ezüstözött fedél. Rifner Róbertné Krach Terézia stafírunkjából.

Zalaegerszeg / 12×6 / T.2005.11.1.1-2.

127. Fénykép • 1910 körül

Iskolai varrótanfolyam

Zalaegerszegen, a leánykák kezében
kézimunka, a tanítónők előtt Singer
varrógép áll.

Zalaegerszeg / 19,5×14,7 / T.96.19.39.

128. Vánkoshuzatok

1910-es évek

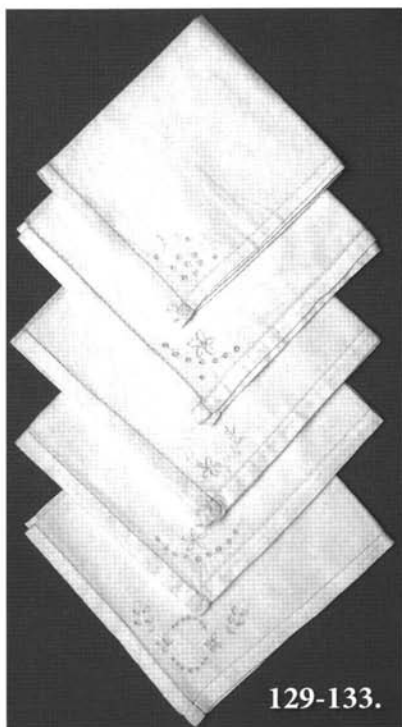
Fehér alapon lila csíkos pamutvászon-
ból géppel varrt, cérnagombos huzat,
lila pamutszállal hímzett, bogáncsok-
kal, levelet vivő galambokkal díszít-
ve. 2db. Stafírunkjába hímezte Ásóth
Mária Ácson.

Zalaegerszeg / 94×76 / N.2006.11. 31-32.

129-133. Szalvéták • 1910 körül

Fehér sifonból készült,
körbeaszúrozott szalvéták, egyik
sarkukban fehér lyukhímzéses és
laposöltéses mintával díszítve. 5 db.
Stafírunkjába hímezte Ásóth Mária
Ácson.

Zalaegerszeg / 37-38×34-35 / N.2006.11.33-37.

134. Szalvéta • 1910 körül

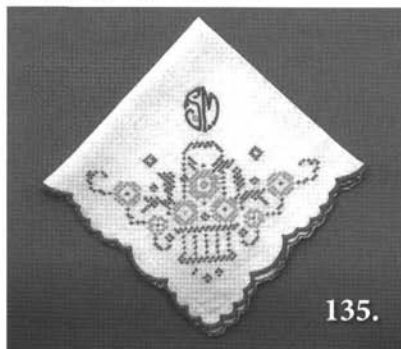
Szeccessziós stílusú virág- és
levélmintás szövött damaszt, szélén
és közepén körbefutó aszúrozás,
illetve szálhúzásos díszítés, sarkában
LS monogram.

Zalaegerszeg / 38×36 / T.99.23.25.

135. Szalvéta • 1920 körül

Fehér lenvászon szalvéta, széle karéjos, slingelt. Sarkaiban piros-rózsaszín keresztöltéses minta, SM monogram.

Zalaegerszeg / 35×35 / T.2005.16.1.

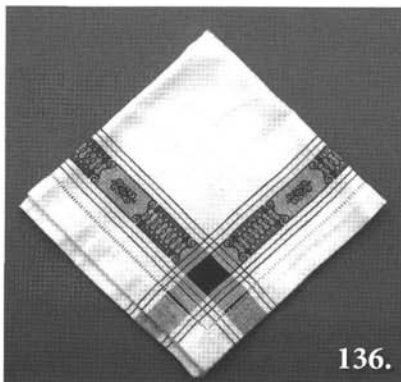

135.

136. Szalvéta • 1920 körül

Fehér damaszt szalvéta körbefutó kék csíkkal, szélén aszúrozással, koronás monogrammal. Morandini Mária stafíringjának darabja.

Zalaegerszeg / 32×32,5 / T.2006.16.2.

136.

137. Szalvéta • 1930 körül

137.

Virágmintás damaszt, szélén körbefutó zöld-lila-sárga színes szövött csík és aszúrozás. Sarkában monogram. Pintér Arankának, egy zalaegerszegi asztalosmester leányának stafíringjából.

Zalaegerszeg / 38×35 / T.99.23.26.

138-141. Ágyneműgarnitúra 1933

Tükrös paplanhuzatból, kispárnából és két nagypárnából álló garnitúra két soros horgolt csipkedíszítéssel, cérnagombokkal, mindegyikenfehérral himzett KB monogram.

Zalaegerszeg / paplan: 166×106 párna: 86×50, kispárna: 70×41 / T.93.4.1-4.

142. Abrosz

19-20. századforduló

„Hímes vászonabrosz” vegyesvászon, piros pamutos, felszedett mintával, beszótt „Vincze Borbála” névvel.

Pókaszeptek / 148×145 / N.77.16.1.

143. Kosárruha

19-20. századforduló

Vegyesvászon kosárruha, „kisruha”, három sávban sötétpiros pamutos, felszedett, „csillagos” mintával.

Dömeféle / 67,5×55,5 / N.68.19.2.

144-146. Abrosz szalvétákkal

1960-as évek vége

A középkék, gyári szövésű damaszt teljes felületét palmetták díszítik. A hat esztendő MA, 1962-ben nővére férjhezmenetelkor, meglátva az üres szobát, ahol testvére stafírungra kapott bútorának hült helyét találta,

zokogni kezdett: mi lesz, ha ő akar férjhez menni, mit kap ő stafírungra. Szülei megnyugtatták, és rögtön megkapta édesapjától az amúgy is szükséges (hitelre vásárolt) Varia szobabútort. Alkalmanként édesanyja is beszerzett egy-egy textíliát a nagykanizsai üzletekben. Ezeket, (ágyneműt, abroszokat, szalvétákat) egy régi kétajtós ruhásszekrény fiókjában őrizték. 1979-ben ment férjhez, a stafírungra kapott darabokat mindmáig használta.

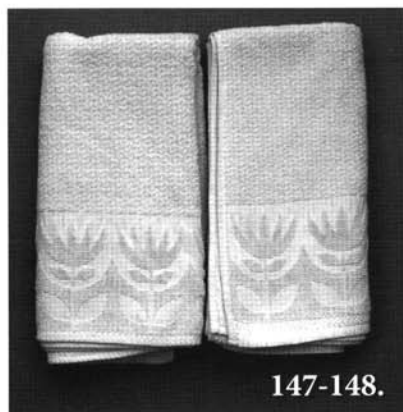
Zalaegerszeg / abrosz: 134×124 szalvéta: 43×39 / N.2006.38.1.1-2.

147-148. Törülközők

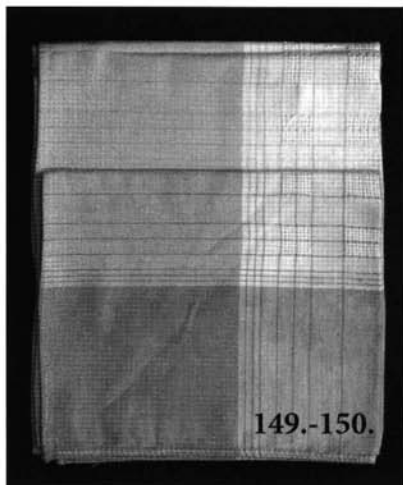
1960-as évek vége

Világoskék frottír törülközők, végükön tulipán mintás bordűr. MA stafírunkjából.

Zalaegerszeg / 117×58 / N.2006.38.2.1-2.

149-150. Konyharuhák 1960-as évek

Gyári szövött, kétféle tónusú rózsaszín, ill. világoskék sávokkal kockázott pamutvászon, fehér csikokkal, közepén panamakötéses négyzetek. MA kapta stafírungra édesanyjától Nagykanizsán.

Zalaegerszeg / rózsaszín: 46,6×38 kék: 45×38 / N.2006.38.3.1-2.

151. Szűrő • 1930 körül

Kék mázas, préselt vaslemezről készült, lyuggatott edény két rászegecselt füllel, akasztóval.

Zalaegerszeg / 11,5×21×26,5 / T.2002.26.7.

152. Tejeskanna • 1930 körül

Préselt vaslemezről készült, kívül kék, belül fehér zománcos, hengeres tejeskanna.

Zalaegerszeg / 19×10×8 fedő: 8×7 / Ltsz.n.

153. Számla • 1935

Kézzel kitöltött nyomtatvány Rigler Mihály zalaegerszegi vaskereskedő üzletéből, kiállítva Zsovár Józsefné nevére, aki leányának vásárolta stafírungra a következő edényeket: 6 „corall” fazék, serpenyő, 2 medence, merőkanál, fehér vízvödör, 6 „corall” fedő, horganyzott dézs, szénvasaló, valamint egy pecsenye sütő. Az egész 56 pengő 99 fillérbe került.

Zalaegerszeg / 29,7×23,5 / T.2006.18.1.

154-155. Fazék • 1982

Kívül piros, belül szürke zománcos, 4 és 3 l-es fazekak. Fiatalasszony kapta őket életkezdéshez férje nagymamájától.

Zalaegerszeg / Ø: 22 m:14,5 és Ø: 19,5 m: 13 /

N.2006.8.6-7.

154-155.

157. Fehérnemű • 1920 körül

Fehér sifonból varrt, hímzett ST monogramos női fehérnemű, „bugyogó”, szára alján fehér csipkeszegély és aszúrozás.

Zalaegerszeg / 58×40 / T.98.8.1.

158. Fehérnemű • 1920 körül

Fehér sifon női fehérnemű, „bugyogó” SR monogrammal.

Zalaegerszeg / 53×46 / T.98.8.2.

156. Könyv • 1929

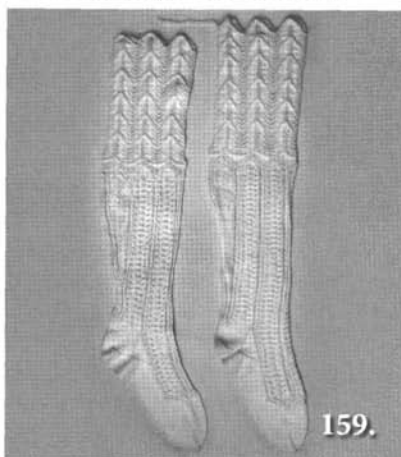
Puha fedelű könyv, hátoldalán Schütz Sándor kelengyét is forgalmazó üzletének reklámja.

Zalaegerszeg / 16×22 208 lap / T.80.5.1.

156.

159. Harisnya • 1880 körül

159.

Finom, fehér pamutfonalból ágas és cakkos mintával, kézzel kötött hosszú harisnyapár. Készítője Hallek Szidónia, egy zalaszentgróti bognármester testvére, aki 12 pár harisnyát kötött magának

stafírungra. Férjhez azonban nem ment soha, mert elmondása szerint koraszülött volt, és nem akarta, hogy bármelyik kérőjének fájdalmat okozzon korai halálával. Így szülei, majd testvére háztartásában serénykedett. 90 éves koráig élt, addigra a harisnyákat elosztogatta rokonainak és barátnőinek. Az ajándékozó 1948-ban kapta tőle az utolsó darabot, a történetet is ő írta le 2001-ben.

Zalaszentgrót / 52 × 26 / T.2001.19.1.

Eljegyzés

Az eljegyzés a házassági szándék nyilvánosságra hozatala. Ilyenkor a vőlegény jegygyűrűt ajándékoz menyasszonyának. Helyenként és kultúránként változóan köt az ekkor tett ígéret ereje. Általában jogi következményekkel még nem jár, de már jelzi a pár összetartozását. A század első felében a szülők küldtek róla formális értesítést, vagy jelentették meg a helyi újságban, később ez egyre inkább elmaradt. A század második felében az eljegyzés, ha volt is, inkább a fiatalok ügye volt. A gyűrű is felkerült mindkét fél ujjára, sőt az sem volt ritka, hogy együtt, egymásnak vették meg a házasulandók. Ma újra éledőben van, sokszor a „leánykérés” köti össze. Értesítést azonban nem szoktak küldeni róla.

160. Eljegyzési értesítés • 1882

Kemény lapra nyomtatott értesítés. „Egervári Egerváry Mariska és Dr. Czinder István jegyesek Zalaegerszegen, 1882. április havában.” A két család nevének kezdőbetűje mívés iniciáléban fonódik egybe.

Budapest / 11×7,3 /

OSzK Különgyűjteményi Osztálya

161. Eljegyzési értesítés • 1916

Arról, hogy Chovancsák Lola és Braun József (Gyüleviz) földbirtokos 1916. február hóban eljegyezték egymást. Nyomta: Kaustädter Vilmos, Budapest

Budapest / 14,9×9,4 /

OSzK Különgyűjteményi Osztálya

162. Eljegyzési értesítés • 1924

Csontszínű kartonlapra mívés betűkkel nyomtatva: „Morandini Mária és Dr. Schlemmer József jegyesek Zalaegerszeg, 1924. augusztus hó”. 163-168. szám alatt a válaszul írt gratulációk.

Zalaegerszeg / 14,7×9,7 / magántulajdon

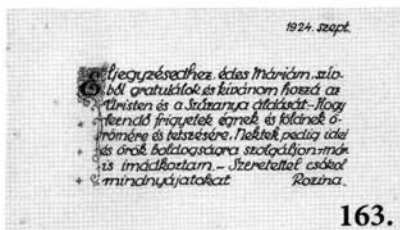
17-18. kép

Fényképnagyítás • 1926

Az ifjú házaspár Morandini Mária és Schlemmer József budapesti

lakásukban. A felvételt (üvegnegatív)
dr. Schlemmer József készítette.
Zalaegerszeg / magántulajdon

163. Gratuláló kártya • 1924

Kartonra, fekete tintás kézírással készített gratuláció, melynek első betűjét piros tintás indákkal, iniciálészerűen díszítették.

Zalaegerszeg / 8,7×13,1 / magántulajdon

164. Levél • 1924

Rózsaszín levélpapírra írt, eljegyzéshez gratuláló levél.

Zalaegerszeg / 18,9×14,2 / magántulajdon

165. Levél • 1924

Csontszínű levélpapírra írt gratuláció Mária hasonnevű barátnőjétől.

Zalaegerszeg / 17,2×14,1 / magántulajdon

166. Levél • 1924

Kétlapos levélpapírra írt gratuláció.

Zalaegerszeg / 18,1×18,1 / magántulajdon

167. Levél • 1924

Eljegyzésre írt gratuláció nyomtatott címmel ellátott levélpapírra.

Zalaegerszeg / 20,4×14,7 / magántulajdon

168. Levél • 1924

Eljegyzésre írt gratuláció.

Zalaegerszeg / 14,7×17 / magántulajdon

169. Fénykép keretben • 1944

Nagy István és Selyki Henrietta jegyességük idején a Zala réten. Fekete-fehér nagyítás, amatőr felvétel.

Zalaegerszeg / kép: 8,5×13,5 keret: 18,5×25,4 / magántulajdon

170. Összesodort buszjegyek 1996

A lány egy Zalaegerszeg melletti faluban lakott, a fiú gyakran járt hozzá. Amíg a buszon utazott, a megvásárolt buszjegyet összesodorta, zsebre tette. A mozdulat egy idő után rutinná vált, így gyűltek a buszjegyek, amelyek a lánykérésig eltelt találkozások számát őrzik.

Zalaegerszeg / 98 db 3 cm; 16 db 4 cm hosszú / magántulajdon

171. Kártyanaptár • 1996

A kártyanaptár a lány jelölte meg azokat a napokat, amelyeken találkoztak, míg a fiú az összegyűjtött buszjegyek számán, a lány a naptáron tartotta számon a találkozásokat.

Zalaegerszeg / 10,6×7,3 / magántulajdon

172. Határidőnapló 1999-2000

Barna műbőr borítású határidőnapló, amelyben a menyasszony az esküvő és nászút előtti egy év történéseit jegyezte fel. A napló teljes részletességgel kitér minden egyes nap apró eseményeire, segítségével nyomon követhető az esküvő szervezése.

Zalaegerszeg / 15×21,2×2 / magántulajdon

173. Jegyzetfüzet • 1999-2000

Fekete műbőr tokban elhelyezett jegyzetfüzet, amelyben a menyasszony a menyegzővel kapcsolatos kiadásokat és praktikus tudnivalókat, címeket jegyezte fel. A füzet jóval az esküvő előtt elkészült, az ismerősök és rokonok saját esküvőjük szervezéséhez is használták hasznos „kézikönyvnek”.

Zalaegerszeg / 7,7×10,5 tokja: 8,2×11,5 / magántulajdon

174. Kártyanaptár • 2000

Zalaegerszeg / 7,2×10,5 / magántulajdon

III. Esküvői szertartás és kellékei

Minden korban és társadalomban fontos szerepet tulajdonítottak a pár-választás rítusainak és szertartásának, hiszen a házasságra lépő fiatal pár életének fontos fordulópontjához ér, ettől fogva új szerep betöltésére hivatott a közösségben. Az esküvő célja azonban nemcsak a fiatalok közös életének bevezető szertartása volt, hanem a házasságukkal létrejövő új családi kapcsolatok és vagyoni helyzet bemutatására is alkalmat adott.

Az ünnepélyes parasztlakodalom a 18-19. századra nyerte el legteljesebb formáját, részben az egyházi és polgári jogi szabályozásnak megfelelően, részben az úri és polgári réteg házasságkötési ceremóniájának példáját követve.

A huszadik század történelmi eseményei, illetve az átélt tragédiák, a hagyományos közösségek felbomlása, az új politikai viszonyok kialakulása egy időre gátat vetettek a pompás esküvőknek és átadták a helyüket a szerényebb polgári (esetleg templomi) szertartásból és vacsorából álló ünnepségeknek. Az életkörülmények javulásával és a politikai rendszer enyhülésével azonban ismét megjelentek

a lakodalom régi hagyományos elemei, az 1970-es 80-as évektől kezdve egyre több a családi házakban megtartott, 100-200 fős, jókedvű ünnepség.

Az esküvők szervezése és lebonyolítása a 90-es évektől egész szolgáltató ággá nőtte ki magát. A szertartás több új elemmel bővült, és egyéni igényektől függően sok régi szertartáselem ismét helyet követel a lakodalom menetében. Ilyen a 18. század végétől terjedő vőfély-szerep, amely ma ugyanúgy az esküvői szolgáltatás része, mint a többi látványos szertartáselem, például a gyertyagyújtás vagy a tűzijáték. A cél elsősorban a pompa és a látványosság, amely a jegygyűrről kiválasztásától a nászutig minden szakaszban tetten érhető, és elsősorban a menyasszony személyére összpontosul. A királynői esküvői ruhák, amelyek a gyermekkori emlékkönyvek álmait tükrözik vissza, a csodás esküvői fejdíszek, ékszerek, virágcsokrok mind-mind az ő személyét emelik ki. Az esküvő-szolgáltatás pedig nemcsak erről a fontos alkalomról szól, hanem az iparágról és az üzletről is, ami a szertartás köré kiépült és zarbarbejtő stílus-egyveleggé tette a régi szerződéskötetést és ünnepi szertartást.

Paraszti esküvői viselet

A fehér esküvői ruha a szüzesség szimbólumaként a 19. század végén,

de főleg a 20. században kezdett elterjedni a parasztság körében. Korábban ezt a szerepet a koszorú, párta, vagy más, különlegesen díszített fejviselet töltötte be a nagyünnepelő mellett.

A ruha eleinte a viselet szabását követve fehér selyemdamasztból, szaténból, esetleg brokátselyemből, s csak az egyébként is lezajló kivetkezés folyamán terjedtek el a polgári ruhaformák. A koszorúkat papírból, selyemből, viaszból és gyöngyből készült virágokból, koronát utánzó íves díszítványokból állították össze. Ezek még a fehér ruha mellett is színesek lehetnek, különösen a Zalában élő vendek és horvátok körében.

A fátyol a polgári ruhához tartozott, az 1920-as évektől jutott nagyobb szerephez. Először csak a ruha aljáig vagy a cipőig ért, de a harmincas években földet söprő változata is előfordulhatott.

175. Fénykép • 1924

Dömötörfy József és Judit esküvői képe, a menyasszony aprómintás, világos ruhában, blúza a szoknyán kívül, nyakán többsoros gyöngy, fején dús koszorú; a vőlegény mellényes öltönyben, csizmában, mellén hosszú szalagos bokréta.

Pátró / 13,3×21,7 / TGyM.78.37.1.

176. Fénykép • 1920

Esküvői pár: a vőlegény keményszárú csizmát, mellényes öltönyt visel

nyakkendővel, a menyasszony bő, ráncolt fehér szoknyát és fehér blúzt, fekete kötényt. Fején mirtuszkoszorú és a szoknya közepéig érő fátýol, kezében imakönyv.

Kiskanizsa / 10,1×15 / TGyM.80.19.6.

177. Fénykép • 1925

Keretezett műtermi fényképen esküvői pár: színes ruhás, fekete kötényes „gyöngyvirágkoszorús” menyasszony, a vőlegény kabátján hasonló bokréta.

Pátró / 20,5×24,5×2 / TGyM.72.11.1.

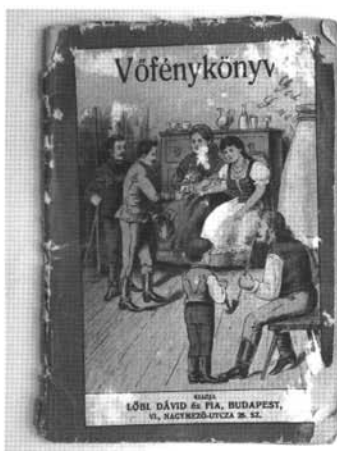
178. Türelemüveg • 20. sz. eleje

Hasáb formájú palackba rakott házioltár, amelyet plüsspapírral bevont fa alkatrészekből, színes nyomású, stancolt, domborított papírfigurákból: két egymásba fonódó, virágokból álló szívben férfi és női kéz, galambpár, virágkosár (szerelmi/házassági szimbólumok), papírcsipkéből és szentképből állított össze a készítője. Hátsó oldalán kézzel írt szöveg: „Istennek sz. anyja Mária Könyörögj érettünk halálunk óráján álj mellettünk Ammen” Szombathelyen készült.

Zalaegerszeg / 11,3×8,1×29,5 / N.2004.1.59.

179. Vőfélykönyv • 1926

„Legújabb, eredeti alföldi vőfélykönyv a magyar nép számára. Kiadja: Körös Dávid fia, Budapest. V. Nagymező-utca 26. sz.” Leánykérést ábrázoló, puha fedlapba foglalt füzet. Hátoldalán és belsejében kézzel, ceruzával írva a tulajdonosok nevei és évszámok.

Ramocsa / 12,4×17,2 30 oldal / T.2006.14.1.

180. Menyasszonyi koszorú 1917

Drótra font rózsaszín és világoskék művirágokból álló koszorú rózsaszín szalaggal. Használója Porrogszentkirályon esküdtött fekete atlasz ruhában, haja egy ágba volt fonva.

Csurgónagymarton / koszorú 54 szalag 148 / TGyM.68.20.2.

181. Menyasszonyi fejdísz dobozban • 1920

Népi megnevezése „gyöngyvirágos koszorú”. Fa dobozba helyezett, falusi párt ábrázoló műtermi fotó, amelyet rózsaszín és kék művirágokból, gyöngyvirágokból és zöld bársony levelekből álló, fémszállal díszített koszorú vesz körbe.

Belezná / 41,8×35,5×5,5 cm / TGyM.N.73.68.1.

182. Menyasszonyi fejdísz 1938

Drótra fűzött, fehér koszorú és széles, gépi láncöltéssel hímzett tüllszalagból készült fátyol. Ekkor még nem volt fehér ruhás esküvő. A fátylat csak éjfél után vették le, koszorúba rakták, és ebbe kellett a menyasszony „árát” beletenni a tánc előtt.

Pátró / koszorú: 37 fátyol: 116×83 / TGyM.90.12.5.

183. Menyasszonyi fejdísz dobozban • 1938

Népi megnevezése „gyöngyvirágos koszorú”. Szokatlanul mély, faragott keretű fa dobozba helyezett műtermi esküvői fénykép, amelyet tüllfátyol és viaszvirágos menyasszonyi koszorú keretez, alatta csokorra kötött taftszalagos bokréta.

Belezná / 40,7×32,5×12,2 / TGyM.73.13.1.

184-185. Esküvői ruha • 1947

Két részből álló, sárgás selyemdamaszt esküvői ruha: rakott szoknya és szűkített ujjú, több részből szabott felsőrész.

Miklósfa / szoknya: 76,4×346 blúz: 61,5×119,5×56,5 / TGyM.75.17.5.1-2.

186. Szoknya • 1949

Sárgás selyemből készült, pliszírozott „menyasszonyi szoknya”, elől végig patentos, hasa sima, saját anyagából felhajtott.

Homokkomárom / 66×75 / TGyM.77.85.1.1.

187. Menyasszonyi fejdísz 1949

Drótra fűzött, viaszlevelekből és virágban végződő ágakból álló, fehér koszorú és hosszú, gépi láncöltéssel hímzett tüllfátyol.

Homokkomárom / koszorú m: 10 fátyol: 148 /
TGyM.77.85.1.2.

188. Menyasszonyi koszorú 1950

Drótra tekert, színes művirágokból és tükrös üvegyöngyből készült koszorú piros selyemszalaggal, helyi néven „mátkakorona”.

Szentmihályhegy / Ø: 18,5 m: 17 szalag szélessége 5 /
TGyM.63.6.1.

189. Vőlegénybokréta • 1957

A 183. számú koszorúhoz hasonló anyagokból összeállított színes bokréta piros selyemszalaggal.

Szentmihályhegy / 13,6×6,5 szalag szélessége 5 /
TGyM.63.6.4.

Paraszt-polgári esküvő

A zalaszentiváni Tóth testvérek esküvői képeinek reprodukciói. A polgárosodott falusi család tagjai közt postai tisztviselők, iparosok, varrónők voltak, csak egy fivér gazdálkodott.

19. kép Családi kép • 1935

20. kép Erzsébet • 1930

21. kép Margit • 1935

22. kép Anna • 1935

23. kép Ilona • 1942

24. kép Rozália • 1943

25. kép János • 1955

190-195. Esküvői ruhák

190. Menyasszonyi ruha • 1947

Polgári divat szerint készült, fehér szatén, lábszárközépig érő, hosszú ujjú ruha, érdekes, rombusz alakban magasított derékrésszel. Hosszú, szélein hímzett tüllfátyol tartozott hozzá. Érdekessége, hogy tulajdonosa később a falunak adta, és mindmáig ebben maskaráznak farsang idején.

Kustánszeg / 121×81×58 / magántulajdon

191. Menyasszonyi fátyol 1920-as évek

Körben és sarkain fényes műselyem fonállal, gépi láncöltéssel hímzett, hosszú tüllfátyol. Mintája igen gyakori, leveles-ágas-virágos, a virágok közepében fehér szatén rátét.

Pókaszeptek / 188×159 / N.77.25.11.

192. Menyasszonyi ruha • 1971

Féher csipkéből készült, hosszú ujjú, mell alatt elvágott, enyhén bővülő vonalú, hosszú ruha, alatta v-kivágású, ujjatlan fehér alsóruha.

Nagykanizsa/Kiskánizsa / 131×34×54 /
N.2006.36.1.1.

193. Fátyol • 1971

Féher selyemvirágokból készített félkoszorúhoz erősített hosszú tüllfátyol.

Nagykanizsa/Kiskánizsa / 17×157 / N.2006.36.1.2.

194-195. Frakk és nadrág 1980-as évek eleje

Klasszikus frakk és hozzá tartozó szövet nadrág.

kabát: 109,5×42,5×62 cm; nadrág: 107×91 cm /
GM.N.2006.10.18.1-2.

196-199. Férfi estélyi öltözet tartozékai

Cylinder, fehér ing, fehér csokornyakkendő, fekete selyem sálöv (kiegészítés.)

200. Menyasszonyi ruha • 1981

Vastag dzsörzé anyagból készült, hosszú esküvői ruha saját anyagából készített övvel, nyakánál, hosszú ujjá szélén, a szoknya alsó harmadánál és a mellvarrásoknál tekla gyöngy-díszítés.

Ruha: 142×37×58 / Zalaegerszeg / N.2006.35.1.1.-2.

201. Fátyol • 2000

Strasszos diadém és rövid, hímzett tüllfátyol.

Zalaegerszeg / Ø: 13,5 m: 3,4 fátyol: 100×145 / N.2006.35.2.1.-2.

202-203. Öltöny • 1980-as évek

Vajszínű szövetből készült, konfekcionált szmoking. Esküvői ruhakölcsönző anyagához tartozott.

Zalaegerszeg / zakó: 79×44,5×62 nadrág: 108,5×87 / N.2006.10.20.1-2.

204. Férfiing • 1980-as évek

Fehér, önmagában csikos nejlón anyagú, konfekcionált ing.

Zalaegerszeg / 40-es / magántulajdon

205. Csokornyakkendő • 1980

Aranyszínű, tompa fényű szaténból készre varrt csokornyakkendő.

Eredetileg sötétbarna bársony esküvői öltönyhöz tartozott.

Zalaegerszeg / 14×5,2 hossza: 47 / magántulajdon

206. Menyasszonyi ruha • 1971

Hosszú ujjú, bélelt, fehér, mini csipkeruha. Nyaka kerekített, selyem szalag szegéllyel. Enyhén bővül. Rajta a ruhával egybevarrt mellényszerű felső. Budapesten vásárolták.

Zalaegerszeg / 78×33,5×52,5 / magántulajdon

207. Menyasszonyi ruha • 1978

Mell alatt elvágott, bő fazonú, áttetsző ujjú, zsorzsett ruha alul csipkés pánttal összefogva, felső részét selyemszirmú margaréták díszítik. Tulajdonosa maga is szívesen varrt, ezt a ruhát azonban egy

zalaegerszegi varrónővel készítette, divatlapból vette az ötletét. „Az anyag >Jugóból< van. A gombokat és a margarétákat én készítettem egy maszek gombbehúzóval.

A fátyol is saját kreáció. Hosszú hajam volt, ahhoz nem illett volna rövid fátyol. A szandált is Jugóban vettem. Sajnos elhordtam, a kesztyűt pedig már elajándékoztam.”

(Ld.236. sz.)

Zalaegerszeg / 135×34×55 / N.2006.16.1.

208. Menyasszonyi fátyol és koszorú • 1980-as évek

Fehér hosszú tüll, kisebb-nagyobb selyemmargarétákkal díszített kétsoros koszorúval.

Zalaegerszeg / 163×142 virágdísz 21 Ø: 4,5 és 7 / N.2006.16.2.

209. Menyasszonyi ruha • 1980

Középkék műszálas dzsörzé anyagból varrt, rövid ujjú, hosszú esküvői ruha. Falusi varrónő varrta Reziben, a mintát egy külföldi divatlapból vette ki.

Zalaegerszeg / 134×71×24 cm / N.2006.17.1.

210. Pelerin • 1984

Fehér műszőrme pelerin elől lekerekített sarkokkal. Eredetileg nem ehhez, hanem egy nagyon hasonló ruhához tartozott, amelyet az USA-ból küldtek a menyasszonynak.

Zalaegerszeg / 51×55×81/ magántulajdon

211-212. Öltöny • 1980

Sötétkék, sima vonalú, velúrbársony férfiöltöny, a Zalaegerszegi Ruhagyár terméke. Belső zsebében ZA-KO márkajelzés. Hozzá a menyasszonyi ruhával egyező színű középkék inget viselt a vőlegény, ezt azonban később elhordta.

Zalaegerszeg / zakó: 80×42×62 cm;

nadrág: 103×68 cm / N.2006.17.2.1-2.

213-214. Férfiing és nyakkendő 1980-as évek

Kiegészítés az öltönyhöz.

215-216. Menyasszonyi ruha és fátýol • 1990

Selyemmel alábélelt, szaténszegélyes, fehér organza fodrokból összeállított, bőszoknyás, hosszú ujjú, hosszú ruha. A menyasszony Szolnokon, áruházban vásárolta (20.000 Ft-ért), az összes hozzávalóval és a menyecske ruhával együtt. Rövid túllfátýol tartozik hozzá mirtuszos-gyöngyös diadémmal.

Kustánszeg / 144×75×46 / magántulajdon

217. Férfi nadrág 1980-as évek

Konfekcionált, fekete szövetnadrág. Esküvői ruhakölcsönző anyagához tartozott. Általában a 218. számú zakóval együtt használták.

Zalaegerszeg / 101×92 / N.2006.10.6.2.

218. Férfi zakó • 1980-as évek

Fényes, ezüstszürke-fekete csíkos, férfi konfekciózakó. Fekete nadrággal használták. Esküvői ruhakölcsönző anyagához tartozott.

Zalaegerszeg / 75×47×62 / N.2006.10.6.1.

219. Férfiing (kiegészítés)

220. Nyakkendő • 1979

Szürke-kék csíkos selyem nyakkendő.
Zalaegerszeg / 153×10 / N.2006.38.5.

221. Esküvői ruha • 2004

Tojáshej színű selyemből és spanyol csipkéből varrt, vállpántos ruha, szűk felsőrésze kétoldalt fehér zsinórfűzéssel húzható össze. A szoknyarész gyöngyházfényű gombbal fölcspített uszályban végződik. A keszthelyi Gála Szalon, Bangó Istvánné — esküvői ruha készítésére szakosodott varrónő

munkája, KV megrendelésére készült. „A ruha ötletét egy budapesti esküvői kiállításról merítettem; elmentünk, fölmértük, hogy mi a kínálat, s abból hámoztuk ki azt, ami megfelelt anyagiakban is. A Rákóczi úton van egy ruhaszalon, oda mentem be. Ők nem vállalták el, de ajánlották Katit. Augusztusban volt az esküvői, február közepén mentem hozzá, de alig tudott besuvasztani, annyi munkája van, olyan fantasztikus dolgai vannak. Szvarovszki kristálykövekkel ékesíti a ruháit. Ezek mesterségesen előállított kövek. Svájcban van egy üzem, én is láttam. Az én ruhám tetejét spanyol csipkéből csinálta, az anyag métere 26 ezer forint körül van.”

Zalaegerszeg / 146×34 / magántulajdon

22-223. Szmoking 1990-es évek

Fekete konfekcionált szmoking. Esküvői ruhakölcsönző anyagához tartozott.

Zalaegerszeg / kabát: 76×48×63 nadrág: 96×87 /
N.2006.10.19.1-2.

224-225. Fehér ing és csokornyakkendő

Kiegészítés a szmokinghoz

226. Doboz • 1900 körül

Barna papundekli doboz, tetején benyomott szöveg: „Császári és királyi szállítók” Alatta: „Haris, Zeillinger és T-sa >A kék csillaghoz< Budapest, IV. Váci utca 16. Női, férfi és gyermek fehérneműek, menyasszonyi kelengyék.” A feliratok között két pegazus a magyar királyi és az osztrák császári címet tartja.

Zalaegerszeg / 50×30×9,5 / T.2006.3.1.1-2.

227. Menyasszonyi fejdísz 1930

Két ágból hajlított koszorú. Egyik ágán papírból és viaszból készült, leveles mirtuszutánzat, a másikon fehér selyemvirágok sora. Leheletvékony, ekrűszínű tüllfátyol volt hozzá erősítve, amelyet körben gépi láncöltéssel és selyemrátétellel díszített minta keretez. Nagyon rossz megtartású.

Zalaszentbalázs / pontos méretei megállapíthatatlanok / TGyM.65.39.2.

228. Fénykép • 1930-as évek

Bencze Matild, ismert zalaegerszegi kalapos és Kóbor József barnított esküvői fotója. A menyasszony lábszárközépig érő ruhát, fején kalapot visel. Készült Castello műtermében, Budapest
Zalaegerszeg / 8×13,2 / T.91.34.29.

229. Harisnya • 1935

Gyári készítésű, fehér pamutharisnya keskeny, fekete szegélycsíkkal.
Zalaszentiván / 22×8×18 / N.2006.14.1.1-2.

230. Kesztyű • 1950-es évek

Vajszínű nejlonszálból készült, erősen nyúló, hálós csipkekesztyű.

Zalaistvánd / 17,5×7,2 / N.2006.29.1.1-2.

231. Pelerin • 1956

Törtfehér selyemdamaszt, apró, fényes, vonalas mintákkal. Farsangi jelmeznek varrta esküvői ruhájából Lendvay Pálné a kislányának. A ruha anyagát 1943-ban vásárolta Zalaegerszegen, a „Brandl Laci” kereskedésében.

Zalaegerszeg / 77x44 kötője: 128 / T.2006.11.2.

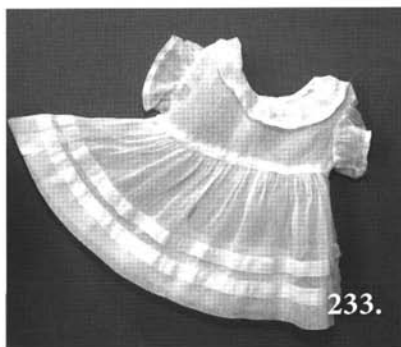
232. Blúz • 1959

Áttetsző, fehér alapon fehér virágmintával nyomott anyagból készült menyasszonyi ruha felső része. Az esküvői ruhának szánt, nagyon finom, drága anyagot a vőlegény vásárolta a menyasszonynak meglepetésként. A blúz egy része hiányzik, mert később babaruhát varrtak belőle.

Zalaistvánd / 43x53,5 / N.2006.28.1.

233. Babaruha • 1959

Az áttetsző anyag alá fehér batisztból varrtak bélést az esküvői ruhához, amelyből már csak ez a babaruhává alakított darab maradt meg.

Zalaistvánd / 23x43x25 / N.2006.28.2.

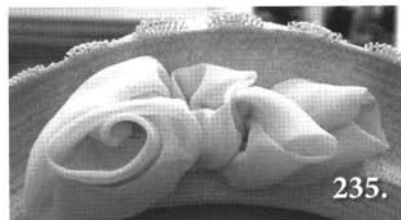
234. Cipő • 1964

Törtfehér, díszítés nélküli, túsarkú bőrcipő esküvői öltözőkhez.

Zalaistvánd / 25x8x19 / N.2006.44.1.1-2.

235. Kalap • 1970-es évek vége

Ekrűszínű szalmakalap, széles, fehér organza szalaggal és virággal

díszítve, karimáján rávarrt gyári csipke. A múzeumba Tóth Ferencné kollekciójából került. Ő varrónőként az 1970-es évek óta folyamatosan foglalkozik esküvői és egyéb ünnepi ruhák kölcsönzésével, az idevonatkozó divatot is jól ismeri. A kalapviselet a '80-as évek közepéig volt népszerű.

Zalaegerszeg / Ø: 33 m: 10 karima: 7 / N.2006.10.21.

236. Szandál • 1978

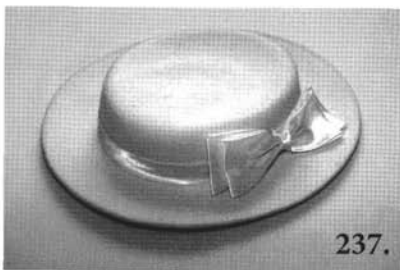
Keskeny, fényes fehér, pántokból összeállított, magas sarkú szandál.

Zalaegerszeg / 23×7,3×7 cm / N.2006.16.3.1-2.

237. Kalap

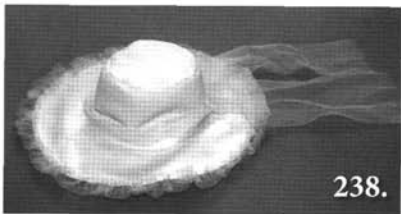
1970-es, 1980-as évek

Esküvőn viselt törtfehér filckalap fehér szaténszalaggal. Tóth Ferencné ruhakölcsönző kollekciójából.

Zalaegerszeg / Ø: 31 m: 6 karima: 5 / N.2006.10.23.

238. Kalap • 1975

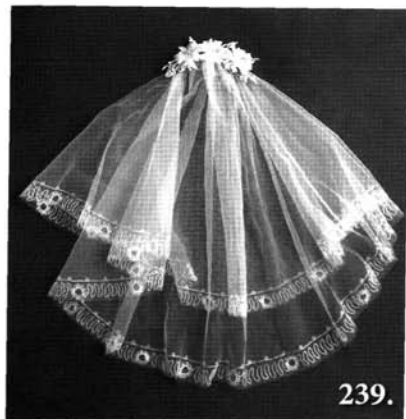
Vastag, fehér nejlonzsörzéből varrt, fehér túllfodorral szegett, dróttal merevített esküvői kalap. Az „Ez a divat” című divatlapból készült, felvarrt margarétákkal díszített, hosszú zdsörzé menyasszonyi ruhához viselte az ajándékozó.

Zalaegerszeg / Ø: 37 m: 12 karima: 11 / N.2006.15.2.

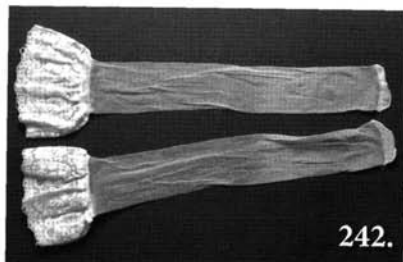
239. Menyasszonyi fejdísz 1984

Hófehér tüllből készült, derék alá érő fátyol, bevont drótból hajlított hajpántján három, rózsaszín közepű művirággal.

Pacsá / 76×23×116 / N.2006.6.2.

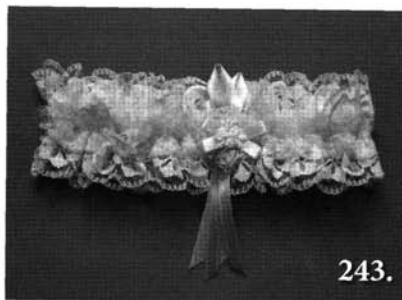
242. Harisnya • 2000

Tapadó, szilikonos csipkeszegéllyel ellátott, fehér combfix eredeti csomagolásban. Kölcsönözött ruhához megvásárolt kiegészítő.

Zalaegerszeg / 1-es méret / magántulajdon

243. Harisnyakötő • 2000

Kék szalaggal díszített, csipke harisnyakötő, angolszász divat nyomán napjainkban terjedő esküvői viselet. Kölcsönözött ruhához vásárolt kiegészítő.

Zalaegerszeg / 18×6,5 / magántulajdon

240. Esküvő Magazin • 2006

A Zalai Hírlap kereskedelmi melléklete a címlapon zalaegerszegi esküvői ruhakölcsönzők modelljeivel.

2db

Zalaegerszeg / 20,5×29,8 / N.2006.41.1.

241. Esküvő • 2006

Reklámmagazin nászajándék ötletekkel, az esküvő-ipar szolgáltatóinak reklámjaival.

Zalaegerszeg / 16,5×23,5 / N.2006.41.2.

244. Kesztyű • 2000

Fehér szaténból készült, hurokkal a kéz középső ujjára húzható, ujj és tenyér nélküli kesztyű, csipke- és gyöngydíszítéssel. Kölcsönzött menyasszonyi ruhához vásárolt kiegészítő.

Zalaegerszeg / 29×10,8 / magántulajdon

245. Menyasszonyi fejdísz 2000

Fehér tüllből készült, földig érő fátyol szegett aljjal és arc elé hajtható, rövid fátyolrésszel. A fátyol a rávarrt, áttetsző műanyag fésű segítségével erősíthető fel a hajra. Fémből készült, strasszos diadém tartozik hozzá. Kölcsönzött ruhához vásárolt kiegészítő.

Zalaegerszeg / fátyol: 143×133 diadém: 14,5×3,6 / magántulajdon

246. Cipő • 1990-es évek

Fehér, nyomott mintás, selyemfényű textiltől készült, fekete műanyag talpú körömcipő. Esküvői ruhakölcsönző kollekciójához tartozott. A ruhák és bizonyos kiegészítők (pl. kalap, bizsuk) kölcsönözhetőek voltak, de a cipőket meg kellett vásárolni. Egy-egy pár cipőt 6-9.000 Ft-ért. Ez a cipő még nem volt használatban.

Zalaegerszeg / 24×12 cm / N.2006.10.24.1-2.

247. Nyakék • 1990-es évek

4 mm átmérőjű fehér tekla gyöngyből fűzött gyöngygallér Tóth Ferencné kollekciójából.

Zalaegerszeg / kb. 40x3,5 / N.2006.10.27.

248. Nyakék • 2005

Fehér szalagra dolgozott tekla gyöngyből készített nyakpánt. Takács Zsuzsanna, népi iparművész által tervezett és varrt esküvői ruhához tartozott.

Zalaegerszeg / 30x5 / magántulajdon

249. Nyaklác • 2000-es évek

Nagyméretű tekla gyöngyökből fűzött nyaklác. A gyöngy az áratlanság és tisztaság jelképe, a menyasszonyi ruhák egyik legnépszerűbb kiegészítője.

Zalaegerszeg / 39 / magántulajdon

250. Nyaklác • 2000-es évek

Apró tekla gyöngyből fűzött, hosszú nyaklác.

Zalaegerszeg / 59,5 / magántulajdon

251. Szandál • 1970-es évek

Fehér műbőrből készült, lapos sarkú szandál nagyméretű, fém ringlivel szegett lyukakkal, amelyekbe fűzőként fehér selyemszalagot húztak. A szandál turkálóból származik, tulajdonosa a 2000-es évek elején hordta.

Zalaegerszeg / 23,5x8,4x4,5 / magántulajdon

252-253. Reklámfüzet • 2006

„A Mi Esküvőnk” címmel kiadott, az esküvő-iparban tevékenykedők reklámjait tartalmazó színes brosúra Zala megyei változata.

Zalaegerszeg / 14,8x21 / N.2006.27.1.1-2.

Esküvői szertartás kellékei

254. Fénykép • 1905

Jaksich Dezső és Seyler Gizella esküvői képe, műtermi felvétel vastag kartonra ragasztva. Fotó: Kломann, Esztergom

Zalakaros / 10,7×16,3 / TF.2006.6.2.

255. Esküvői szentbeszéd 1905

Piros vászonkötésű, nyomtatott füzet. „Esküvői szent beszéd. Mondotta: Brühl József.” Elhangzott Vajnovits Károly és Seyler Margit, valamint Jaksich Dezső és Seyler Gizella esküvőjén az esztergomi Főszékesegyház Bakács-kápolnájában. Nyomtatták Esztergomban, Buzárovits Gusztáv könyvnyomdájában.

Zalakaros / 14,5×22,3 7 lap / T.2006.15.1.

256. Házasságkötési emlék 1975

Kustár Zsuzsa zalai grafikus által készített, fekete monokróm rézkarc, amelyet házasságkötés alkalmával ajándékoztak az ifjú párnak.

Zalaegerszeg / 38,5×29 / K.85.48.1.

257. Házasságkötési emlék 1960-as évek

Műnyomópapírra kékkel nyomott formula, házasságkötési emléklap, amelyet – kitöltve – az anyakönyvvezető ajándékozott az általa összeadott párnak Misefán.

Misefa / 20×29 / magántulajdon

258. Házasságkötési emlék 1991

Barnára pácolt rétegelt lemezre felerősített kerámia plakett, amelyen két kéz tart leveles „életfaágot”. A plakett alatt magyar és olasz nemzeti színű szalag. Németh János, ismert zalaegerszegi keramikusművész készítette Tímea leánya házasságkötésére. Felirata: Tímea és Domenico * 1991. június 29.

Zalaegerszeg / 13×13 Ø: 11,5 / K.ltsz.nélk.

260. Meghívó • 2003

Magyar menyasszony és osztrák vőlegény esküvője két nyelven zajlott, ennek emlékei a különleges formátumú, magyar és német nyelvű esküvői meghívók.

Zalaegerszeg / 15x15 / magántulajdon

261. Szalagdísz • 2003

Összekötött magyar és osztrák nemzeti színű szalag, gomblyukkitűző volt az előző pontban említett esküvőn.

Zalaegerszeg / 1xkb.15 / magántulajdon

262. Szerartásrend • 2003

A 260. pontban leírt esküvő kétnyelvű szerartásrendje, amelynek segítségével követhető volt a németül és magyarul zajló nászmise.

Zalaegerszeg / 15x21 / magántulajdon

Az polgári esküvő új keletű, a korábbi rövid és dísztelen szerartás pompáját emelni hivatott elemei:

Koccintás: az anyakönyvvezető pezsgővel köszönti az új házaspárt, akik a tanúkkal és a szülőkkel koccinthatnak.

Emléklap: az új házasság kapják ajándékba az anyakönyvvezetőtől, mint a befogadó közösség képviselőjétől. Általában nagyobb szériában készült képző- vagy iparművészeti alkotás.

Szülők köszöntése: a menyasszony illetve a vőlegény búcsújának, a szerartás mai, rövidített formájához igazított helyettesítője, amelyben fiatal pár elbúcsúzik szüleitől.

Gyertyagyújtás: az ifjú pár közösen gyújt meg egy gyertyát vagy üveg-mécsest életük összefonódásának jelképeként. Ennek variánsa, amikor a külön-külön meggyújtott gyertyák összeolvadva égnek le.

Gyűrűbontás: a gyűrűváltáshoz használt legújabb kellék a gyűrűpárna, amelyre selyemszalaggal kötik rá a karikagyűrűket, a szalagot a pár egy-szerre bontja meg, s eztán húzzák a gyűrűt egymás ujjára.

26. kép
Fényképnagyítás
1990-es évek vége

Gyűrűbontás egyházi szertartáson.

Zalaegerszeg / magántulajdon

27. kép
Fényképnagyítás • 1980-as évek

Gyűrűváltás polgári szertartás keretében.

Zalaegerszeg / magántulajdon

28. kép
Fényképnagyítás
2000-es évek első fele

Anyakönyvvezető előtt a zalaegerszegi közgyűlés dísztermében.

Zalaegerszeg / Családi Intézet tulajdona

29. kép
Fényképnagyítás
2000-es évek első fele

Égő mécsesek: a Családi Intézet kínálata a polgári esküvő szertartásának ünnepélyesebbé tételéhez.

Zalaegerszeg / Családi Intézet tulajdona

30. kép
Fényképnagyítás
2000-es évek első fele

Mécsesgyújtás, a polgári esküvő szertartás egyik új eleme.

Zalaegerszeg / Családi Intézet tulajdona

263. Pezsgőspohár • 2006

Galambpárt ábrázoló, csiszolt díszítésű pezsgőspohár, amelyet a zalaegerszegi Családi Intézetnél vásárolhat meg az ifjú pár, hogy a polgári szertartás alatt ezzel koccinthasson és megőrizze esküvéje emlékére.

Zalaegerszeg / Ø: 7 és 6,5 m: 20,7 / N.2006.30.1.

264. Pezsgőspohár • 2006

Arany szíves pezsgőspohár, festette Delacasse Lászlóné. A zalaegerszegi Családi Intézet kínálja koccintáshoz. Megvásárolható.

Zalaegerszeg / Ø: 7,8 és 7,4 m: 25 / N.2006.30.2.

265. Gyertya • 2006

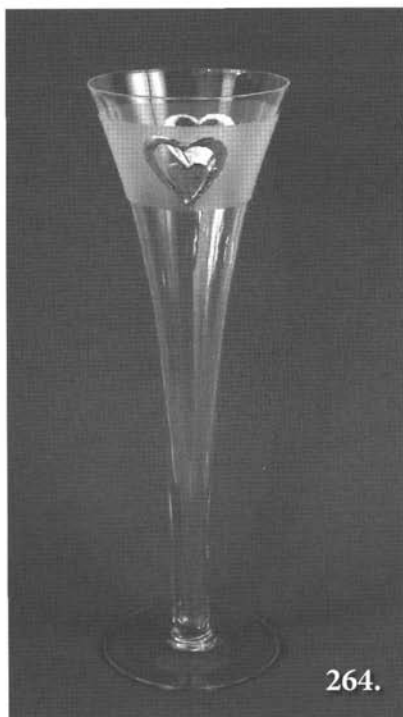
Piros, szív alakú gyertya a háztűzhely, az otthon melegének szimbóluma.

Zalaegerszeg / 4,5×6 / N.2006.30.3.

266. Gyertya • 2006

Férfi és nő egységét szimbolizáló piros-fehér jin-jang gyertya (használatlan és összeolvadt). A Családi Intézetnél vásárolható.

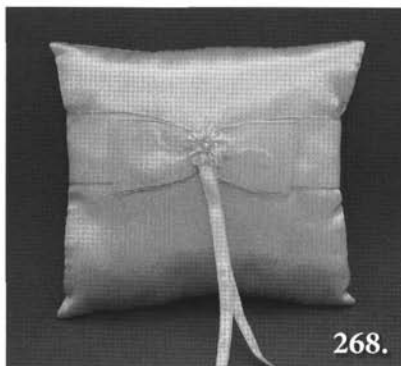
Zalaegerszeg / együtt 7,6×10 és 7,6×9,5 / N.2006.30.4.1-2. és N.2006.30.5.

268. Gyűrűpárna • 2006

Vajsárga szatén, virágdíszes, zöld szalaggal átkötött, négyzetes gyűrűpárna.

Zalaegerszeg / 15×15 / N.2006.30.6.

269. Gyűrűpárna • 2006

Fehér selyem, virágdíszes, fehér szalaggal ellátott gyűrűpárna.

Zalaegerszeg / 15×15 / N.2006.30.7.

270. Gyűrűpárna • 2006

Vajsárga selyem, azonos színű szalaggal ellátott gyűrűpárna.

Zalaegerszeg / 15×15 / N.2006.30.8.

271. Gyűrűpárna • 2006

Fehér selyem, fehér szalaggal ellátott gyűrűpárna.

Zalaegerszeg / 15×15 / N.2006.30.9.

A gyűrű széles körben ismert, régi szimbólum. Alakja a végtelenre és az örökkévalóságra, zártsága pedig a hűségre utal. Ebben a szimbolikában rejlik a jegygyűrűk mára szinte mindenütt elterjedt használatának gyökere. A 16. századtól, a felsőbb társadalmi osztályok körében vált általánossá, hogy nemcsak a nő, hanem a férfi is gyűrűt kapott leendő feleségétől örök hűsége zálogául, majd a gyűrűváltás beépült az esküvői szertartás menetrendjébe is. A parasztság körében néhány évszázados késéssel jelent meg a gyűrűváltás motívuma, a Nyugat-Dunántúlon például csak az 1900-as években jött divatba.

A kezdetben egyszerű, dísztelen karikagyűrű mára gazdag variációkban található meg az ékszerboltok kínálatában és alkotja az ékszeripar külön termékcsoportját.

272. Jegygyűrű-pár • 2006

Keskeny és vékony, vésett mintás, arany jegygyűrűk. Olcsó áruk miatt általában együttjáráskor veszik meg és hordják a fiatalok. Esküvőre komolyabbat vesznek.

Zalaegerszeg / Ø: 2,1 és 2,5 sz: 0,2 v: 0,05 / N.2006.23.3.1-2.

273. Jegygyűrű-pár • 2006

Széles, vastag, klasszikus formájú, enyhén domborodó, minta nélküli arany jegygyűrűk. A huszadik század első felének leggyakoribb formája, az „igazi” karikagyűrű. Ma gyakoribb a vésett, többszínű, sőt áttört mintájú.

Zalaegerszeg / Ø: 2 és 2,3 sz: 0,6 v: 0,1 /

N.2006.23.2.1-2.

274. Jegygyűrű-pár 1909-1955

Enyhén domborodó, díszítés nélküli, széles, ezüst „asszonyi” és „emberi” jegygyűrű. Nagykanizsán vásárolták és csak ünnepnapokon viselték.

Gelsesziget / Ø: 2,1 és 2,4 sz: 0,6 v: 0,1 /

TGYM. 74.17.1. női és 74.17.2. ffi

275. Jegygyűrű-pár 1960-as évek vége

Díszítetlen, vörös- és zöldarany jegygyűrű-pár, 1966 és 98 között használt, lófejet ábrázoló magyar fémjeggyel. Nem házasságkötéskor, hanem jóval később vásárolták. Az esküvőre nem volt pénzük gyűrűt venni, mert a leány szüleinek akarata ellenére ment férjhez és szökött meg a falujából Budapestre.

Zalaegerszeg / Ø: 2,3 és 2,1 sz: 0,5 / N.2006.7.1.1-2.

276. Ékszerdoboz 1960-as évek vége

BÁV-emblémás, belül piros plüssel bevont, papír ékszerdoboz, az előző szám alatti aranygyűrűk voltak benne.

Zalaegerszeg / 4×4×1,6 / N.2006.7.1.3

277. Ékszerdoboz • 2006

Sötétpiros és szintelen műanyagból készült, alma alakú, zenélő doboz. Nyitáskor a „Für Elisé”-t játssza. Belseje aranszínű, két, nyíllal átszúrt szív díszíti. A forgalmazó adta a kustánszegi önkormányzatnak elajándékozásra. Kínai gyártmány, eredeti papír dobozban.

Kustánszeg / 8,8×7,3×3,9 / N.2006.20.1.

278. Gyermekjáték-baba 1990-es évek második fele

Hosszú, szőke hajú menyasszonybaba (Petra) földig érő tüllfátyollal, selyemből és organzából készült ruhában, menyasszonyi csokorral. Cipő hiányoznak.

Zalaegerszeg / 27×5 / N.2006.39.1.1-4.

279. Házassági szerződés 1868

Gaál János vőlegény és Pap Anna menyasszony által készítettett „Házassági Egyeség Levél”.

Zalaegerszeg / 21×34 / T.81.158.3.

280. Házassági szerződés 1839

Simon József vaspöri jegyző által készített, viaszpecséttel ellátott „Házassági Szerződés”, amely Gaál János hadászi és Fölnagy Rozália vaspöri lakos házassága alkalmából jött létre.

Zalaegerszeg / 21×34,5 / T.81.158.1.

281. Házassági anyakönyvi kivonat • 1923

Egyházi házasságkötéskor kiállított ún. „Család-lap”, amelyre rávezetik a házasságkötés és a gyermekek születési/keresztelési adatait is.

Budapest / 30×24 kettéhajtott / T.84.1.52.

282. Házassági anyakönyvi kivonat • 1931

Behojnik Pál és Tanító Mária házassági anyakönyvi kivonata Gutorföldre anyakönyvi kerület pecsétjével.

Gutorföldre / 30×21 / T.82.9.96.

283. Házassági anyakönyvi kivonat • 1947

Az eladó nagyszüleinek házassági anyakönyvi kivonata. Mindketten Bődeházán éltek, de mivel házasságukat a szülők ellenezték,

megszöktek, és Budapesten
házasodtak össze. Övék volt a 275.
pontban leírt jegygyűrű.
Zalaegerszeg / 20,8×14,6 / N.2006.7.2.

284. Házasságkötési igazolás 1945

Tanúsítvány polgári házasságkötésről,
tintával kitöltött nyomtatvány.
Sopronbánfalván állították ki,
valószínűleg egyházi esküvő
megtartásához.

Zalaegerszeg / 20,7×14,5 / T.2006.24.5.

285. Összefonódás • 1974

Hager Ritta iparművész műve.
Meleg barna, rozsdás és okker színű
szizálból csomózott, két félkör alakú
részből összeállított és térbe helyezett
alkotás a zalaegerszegi házasságkötő
teremből, ahol 1974-től függött a
terem átalakításáig.

Zalaegerszeg / szárny: 205×212 cm, a csomótól futó
köteg: 190 cm / ltsz.nélk.

286. Esküvői pár MDF-lemezre kasírozott egészalakos fotója 2005

Esküvői meghívók

Az eljegyzés és a házasságkötés emlékként is megőrzött dokumentumai a meghívók, valamint a már megtörtént eseményeket tudató értesítő kártyák és levelek.

A 20. század elején a házassági értesítők jellemző típusa a levélpapír méretű forma, mellyel az ara és a vőlegény szülei külön-külön tudatták gyermekeik egybekelését. A kartonra

nyomott, mives tipográfiával készült darabokon gyakori volt az iniciálé és a családi címerek használata.

A 20. század közepén a meghívók egyszerűek, sokan tudatosan a legpuritánabb megoldásokat választották. Napjainkban a grafikusoknak, a nyomdatechnika fejlődésének és a gazdag papírválasztéknak köszönhetően egyre pompásabb meghívók készülnek személyes hangú, komoly vagy humoros, könnyed szövegekkel.

287. Esküvői meghívó • 1886

Kemény kartonra nyomott, fekete, kiemelt piros nagybetűs szöveggel. Breisach Sámuel és Gaspar Soma a zalaegerszegi izr. templomba hívja a vendégeket. Nyomtatta Posner és Fia Budapesten.

Budapest / 13×7,9 /

OSzK Különgyűjteményi Osztálya

288. Értesítés • 1911

Kászonyi Magda (Gád, Torontál) és Hertelendy Béla (Zalaegerszeg) 1911. októberében egybekeltek. Nyomda: Pátia, Modos

Budapest / 13,5×18 2 lap /

OSzK Különgyűjteményi Osztálya

289. Értesítés • 1932

Finom papírra nyomott kétlapos értesítés arról, hogy „Széchenyi Irma

(Ötvös Puszta Zala megye) Dőry Miklós (Margitmajor)

1932. májusában egybekeltek.

Budapest / 14,5×18,3 2 lap /

OSzK Különgyűjteményi Osztálya

290. Meghívó • 1935

Tóth Annus és Margit, zalaszentiváni leányok esküvői meghívója.

Különösebb díszítés nélküli, hullámos szélű nyomtatvány.

Érdekessége, hogy a templomi esküvőre és „estebédre” szól.

Zalaszentiván / 17×8,5 / N.2006.14.3-4.

291. Meghívó • 1935

Polgári esküvőre, Újpestre szóló meghívó (Vizeli-Németh esküvő)

Zalaszentiván / 18×9 / magántulajdon

292-311. Esküvői meghívók 1965-2005

312. Fényképalbum 20-21. századforduló

A zalaegerszegi Családi Intézet albumba szedett meghívó-mintái az utóbbi évtized divatját képviselik. Az intézet vezetőjének elmondása szerint kevesen használják, mert a megjelenők – nem tudván milyen széleskörű szolgáltatást kaphatnak – már kész tervekkel, nyomtatványokkal érkeznek a szertartás részleteit megbeszélni.

Koszorúslányok

A koszorúslányok vagy nyoszolyó-lányok a házasságkötés szokáskörének leány tisztségviselői, a menyasszony kísérői többnyire a rokonok és barát-nők köréből. Egy-egy esküvőn 4-12 is lehet a számuk. Párjuk a vőfély. Ruhá-juk, fejviseletük, csokruk a menyasz-szonyénak kevésbé díszes, rózsaszín vagy kék változata. Csokrukat a vőfé-lyek vették meg, míg a lányok a vő-félybokrétát vagy kitűzőt készítettek párjuknak. Zala megye északi részén egészen a '80-as évekig inkább rózsaszín, déli részén inkább a világoskék volt divatban. A századvég megterve-zett esküvői díszletei a koszorúslány-ruhát is az aktuális színdivatnak ren-delték alá, így megjelentek a sötétkék és borvörös színű ruhák is.

313. Fénykép • 1935 körül

Barnított nagyítás. Klosovszky Magda és Ormándi János mátkapár, mellettük apró koszorúslány-rokonok. Fotó: Knébel, Szombathely. Zalaegerszeg / 18,5×26,5 / magántulajdon

31. kép Fényképnagyítás • 1959

Pókaszeptken, szabadban készült, falusi esküvői fénykép reprodukciója a pár két oldalán három-három, ró-zsaszín, hosszú ruhába öltözött ko-szorúslány, fátyol nélküli diadémmal és nagy csokorral, előttük két kisle-ány ugyancsak hosszú ruhában, de csokor nélkül. A vőfélyek sötét öl-tönyben, nyakkendővel, kitűzővel. Zalaegerszeg / magántulajdon

32. kép

Fényképnagyítás • 1969

Gógánfán, szabadban készült falusi esküvői kép reprodukciója a jegyespár mellett kétoldalt négy-négy koszorúslánnyal.

Zalaegerszeg / magántulajdon

33. kép

Fényképnagyítás • 1970-es évek

Menyasszony és öt koszorúslány műteremben készült, félalakos képe. A koszorúslányok gyöngyös diadémot viselnek és nagy csokrot.

Zalaegerszeg / magántulajdon

34. kép

Fényképnagyítás • 1970-es évek

Szabadban készült falusi esküvői fénykép reprodukciója, a menyasszony jobbján és balján három-három koszorúslány.

Zalaegerszeg / magántulajdon

35. kép

Fényképnagyítás • 2004

Az esküvői fotón három rózsaszínbe és három világoskékbe öltözött kis koszorúslány virágszirmokkal telt kosárákat tart a kezében.

Zalaegerszeg / magántulajdon

314. Koszorúslányruha • 1973

Agh Péterné nagykutasi leány koszorúslányruhája. Rózsaszín gépi csipke, azonos színű selyem béléssel. Térdig érő, egybeszabott, enyhén karcsúsított, kereknyakú, sima rövid ujjú. „Sokszor voltam koszorúslány. Apai részről mi 43-an vagyunk első unokatestvérek. Az apukámék 12-en voltak testvérek, anyukámék 6-an voltak. A fiatalabb korosztályba tartozom, s elég sok lakodalomba beleestem, mint koszorúslány. Ezt a ruhát András hidán varrta Szabó Ferencné, a bátyámék szomszédja a Horváth Jancsi lakodalmára.

Hagyárosböröndön volt az esküvő 1973-ban. Ezt az anyagot is én vettem. Volt csokrom és fejdíszem is. Ez a ruha volt rajtam a Kamilla barátnőm esküvőjén is, és Egerváron, a Vas Erzsien is. Ez már a második koszorúslány ruhám. Az előző ruha tönkrement, mert annyit hordtam. Még mindig olcsóbb volt újat varratni, mintha kölcsönzőből vittem volna. Az előző anyagot is én vettem,

brokátos selyem volt, érdekessége az alján lévő rejtett hajtás volt: le lehetett venni az alját, hogy rövid legyen, s ugyanúgy vissza is lehetett rakni. Azt a ruhát az unokanővérem varrta.”

Zalaegerszeg / 9×12 / magántulajdon

315. Vállkendő • 1970 körül

Fehér Gésa-fonalból, virágos recemintával horgolt, két oldalán rojtozott, háromszög alakú vállkendő, amelyet az ajándékozó nagymama készített unokája rózsaszín koszorúslányruhájához.

Zalabesenő / 163×13×64 / N.2006.4.2.

316. Koszorúslányruha 1980-as évek vége

Rózsaszínű szaténból készült, derékban ráncolt, puffos ujjú, kislánynak való koszorúslányruha, alján és az ujj szélén csillogó, gépi hímzésű pöttyökkel díszített organza fodor. Ruhakölcsönző kollekciójából.

Zalaegerszeg / 100×64×30 / N.2006.10.12.

317. Koszorúslányruha • 2000

Kislánynak készített fehér, hímzett lepkemintás koszorúslányruha, nyakán egy, szoknyáján két organza fodor, hosszú ujjja is organza.

Zalaegerszeg / 59×39×34 / magántulajdon

318. Művirág csokor • 1980

Koszorúslány részére, rózsaszín papírszegfűkből álló csokor hasonló színű krepp-papírral körbekerítve és tüllmasnival átkötve.

Zalaegerszeg / Ø: 26 m: 37 / N.2006.28.3.

319. Művirág csokor • 1980

Rózsaszín selyemvirág koszorúslány-csokor, krepp-papírral és hímzett tülllel körbekerítve.

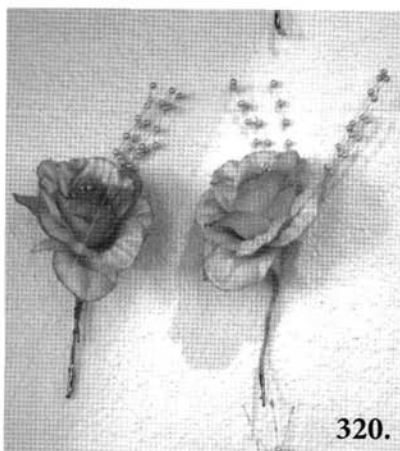
Zalaegerszeg / 52 / N.2006.28.4.

320. Kitűző • 1970-es évek

Rózsaszínű selyemvirágból, levelekből és damilra fűzött gyöngyökből összeállított kitűzők. Hajba és ruhára tűzve viselték. 4 db

Zalaegerszeg / Ø: 6 h: 14 / N.2006.10.29.1-4.

321. Hajdís • 1994-95

Három rózsaszínű selyemvirágból, levelekből és gyöngyökből álló koszorúslány-hajdís.

Zalaegerszeg / 20x6 / N.2006.13.2.

322. Hajdís 1970-es évek vége

Fehér műanyag fésűre applikált, lilásrózsaszín selyemvirágokból, taftszalagból és tüllből készült hajdís. Hiányos.

Zalaegerszeg / 14,5x6 / N.2006.13.3.

323. Hajdís • 1990-es évek

Rózsaszínű selyemvirágból, csipkéből és keskeny szalagból összeállított, hajcsatra való dísz 2 db

Zalaegerszeg / 6x8 / N.2006.10.28.1-2.

Esküvői frizurák

36-40. kép

Fényképnagyítások

1990-es évek

Szabó Adrienn mesterfodrász készítette menyasszonyi frizurák. Az 1960-70-es években gyakori volt a rövid frizurás menyasszony. A 80-as évektől jellemző a hosszú hajviselet. A lányok, amint érezték, hogy „komolyra fordul” az együttjárás, növeszteni kezdték a hajukat. A 20. század végén a különféle bonyolult kontyba fogott hosszú haj volt a legdivatosabb esküvői hajviselet.

Menyasszonyi csokrok

324. Fényképalbum

1980-90-es évek

A zalaegerszegi Városgazdálkodási Vállalat által készített és ajánlott esküvői csokrok fényképe albumba rendezve.

Menyecskeruhák

A menyecskeruha a népviseletben az új asszonyokat – a felkontyolástól az első szülésig – megillető, általában sok piros színt tartalmazó ruha „polgárisított” változata. Van, ahol csak a menyasszonytánc után veszik fel, de van olyan hely, ahol már a táncot is ebben járja az új menyecske. Formája általában „népies”, rövid, bő szoknya, testhez simuló felső jellemzi, olykor kis kötény és kendő is tartozik hozzá, gyakran piros pöttyös anyagból készül. Az utazások szabadabbá válásával Ausztriából „dirndlik” is kerültek a ruhakölcsönzők kollekciójába, nemcsak a pirosak vagy bordók, hanem a kék anyagúak is népszerűek voltak a kölcsönnevők körében.

325. Szoknya • 1981

Piros alapon fehér pöttyös dzsörzéből készült guvrírozott szoknya. Fehér blúzzal és pöttyös kendővel együtt menyecskeruha volt, blúza hiányzik.

Zalabesenyő / 62×70 / N.2006.4.3.

326. Fejkendő • 1981

Az előző pontban leírt menyecskeruhához tartozó fehér alapon piros pöttyös kendő.

Zalabesenyő / 65×65 / N.2006.4.4.

327. Menyecskeruha • 1976

Piros, színes virágdiszes, vastag jersey anyagból varratott menyecskeruha szoknyarésze „srébe szabott”, felsőjén kis fehér gallér, két zsebe és ujjja szélén fehér hajtóka.

Kávás / 102×33×35 / magántulajdon

328. Album • 1971

Fényképalbum Kerecsényi Edit etnográfus által készített févételekkel egy kiskanizsai, úgynevezett sáska esküvőről. (A sáskák Nagykanizsán, a városközponttól mintegy 2 kilométerre nyugatra fekvő Kiskanizsa városrészben lakó, magyar, horvát és német származású, szinte kizárólag földműveléssel foglalkozó csoport. Viseletükben, életmódjukban és szokásaikban elkülönültek a nagykanizsai polgároktól.) A képen: gyűlik a pénz a menyecsketánc alatt.

Nagykanizsa / 25×29 / magántulajdon

329. Menyecskeruha • 2004

Takács Zsuzsánna népi iparművész által 2004-ben készített menyecskeruha. (A menyasszony fehér esküvői ruháját is ő tervezte és varrta.) A ruha több részből áll, különlegességét a fehér madeira alsó ruha fölé tervezett borvörös lepelkiegészítők adják.

Blúz: fehér, gépi madeira, szélesen kivágott, húzott nyakrészén gyöngyökkel díszített. Ujja rövid, enyhén ráncolt.

Szoknya: több részből varrott dísz nélküli, madeira szoknya.

Ingváll: borvörös selyemből készült, rövid, az elején kézi kötésű zsinórral fűzött vállrész.

Szoknya felsőrész: A mellénnyel azonos borvörös anyagból készült, széles csíkokból álló felső szoknya. Karpánt: borvörös selyemből és madeira csíkokból készült, felső részén madeira szegéssel, gyöngy díszítéssel. 2 db

Zalaegerszeg / magántulajdon

334. Fakanál • 1860-as évek

Hársfából faragott, hosszúnyelű, mély, ovális fejű ún. „kásapénz-szedő kalán”. Valószínűleg teknővájó cigány készítette. Koldusnak öltözött ember hordta körbe, a pénz azé lett, aki kifőzte a lakodalmat.

Pátró / 58,5×11,1×4,2 / TGYM.59.24.1.

41-42. kép

Fényképnagyítás • 1961

A felvételek egy esküvői szokás dokumentálására készültek:

Az új házaspár a templomi esküvő után a vőlegény a szüleihez vonul, akiknek a házában lakni fognak.

A szülők kenyérrel és borral fogadják őket. Ez az „örök béke szimbóluma”, hogy a pár örökre együtt maradjon, az asszony megmaradjon az új háznál, mindene meglegyen, ne vágyódjon haza.

Fotó: Kerecsényi Edit

Órtilos-Szentmihályhegy (Zala megye) /
TGyM.5280

IV. Lakodalmi étkezés

Előkészületek

A lakodalmi ételek elkészítése falun hosszabb ideig tartó társas munkára adott alkalmat. A disznóölés és a hússok elkészítése, a bor és pálinka üvegekbe töltögetése elsősorban a férfiak feladata volt. A baromfi kopasztása, a sütemények sütése vagy a levesbe való, nagy mennyiségű csigatészta elkészítése a nőké. Meg persze a lakodalmi főzés, amelynek levezénylésére mindig tapasztalt szakácsnőt kértek fel. Neki és a segédkezőknek – akik a mulatság ideje alatt teljesítették a legkeményebb szolgálatot – szedték a káposztát a lagzi éjszakáján.

A menü mindenütt a nagyünnepi étrendhez igazodott, nem hiányozhatott belőle a húsleves a hússos- vagy töltött káposzta, a pecsenye – újabb időkben a rántott hús – és a rétes sem. A torták és sütemények otthon is készülhettek, s a megelőző héten hordták a lakodalmas házhoz az asszonyok. A kamrába ilyenkor külön polcokat állítottak be, hogy minden elférjen.

A mai esküvői étkezések többségükben valamilyen vendéglátóhelyen zajlanak, fogásaikat előre megbeszélik, esetleg a násznép kívánságait figyelembe véve. A süteményeket és a bort azonban még ilyenkor is gyakran maga a család viszi a lakodalom színhelyére.

43. kép

Fényképnagyítás • 1960 körül

Baromfikopasztás. TGyM.7025

44. kép

Fényképnagyítás • 1960 körül

Bor széttöltése üvegekbe.

TGyM.5258

45. kép

Fényképnagyítás • 1960 körül

Káposztavagdalás a réteshez. TGyM.7029

46. kép

Fényképnagyítás • 1960 körül

Köret elosztása tálakra. GMF. ltsz.nélk.

47. kép

Fényképnagyítás • 1960 körül

Ujlaky Margit és Gefferth Pál esküvői vacsorája az Arany Bárány szállodában.

Zalaegerszeg / GMF.2006.3.3.

48-49. kép

Fényképnagyítás • 2006

Terített esküvői asztalok és luftballonos dekoráció az Arany Bárány szálloda téli kertjében. Simonné Mester Ildikó szállodavezető felvételei.

Zalaegerszeg / magántulajdon

50. kép

Fényképnagyítás • 1979

Hús főre terített asztal a keszthelyi Helikon szállodában. Fotó: Czika László.

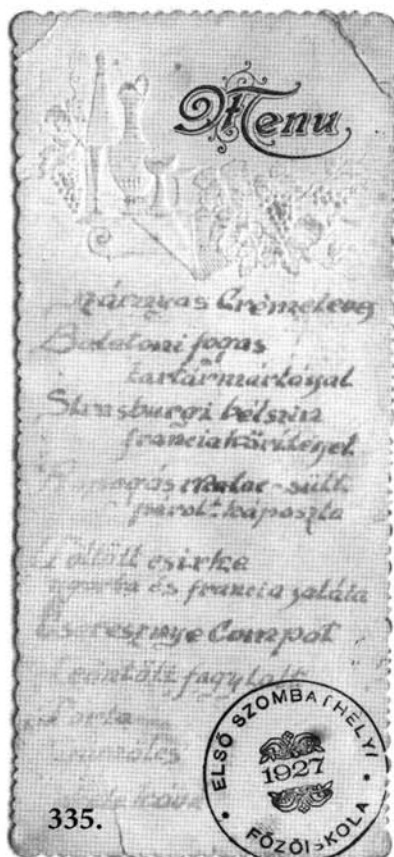
Zalaegerszeg / magántulajdon

335. Menükártya • 1927

Cakkos szélű, dombornyomású csendéttel és arany Menu feirattal díszített, kézzel megírt menükártya. Jobb sarkában körbélyegző: „Első szombathelyi főzőiskola, 1927”.

Zalaegerszeg / 7,5x17 / magántulajdon

335.

Menu

1935 Április hó 22.-én.

Erdőleveles csészében
Balatoni hulló Bibornok módra
Túzdelt jérce pecsenye
Gombás rizzsal-zöldborsóval
Fejes salátával
Jegesített tejszínhab
Piskótával
Kávé

336.

336. Menükártya • 1935

Nyomtatott „Menu” felirattal készült kártya gépelt szöveggel. Degré Alajos és Menczer Lili budapesti esküvői ebédjének menüje

Budapest / 16,5x10 / magántulajdon

337-338. Pezsgősüvegek • 2006

A menyasszonynak és vőlegénynek „öltöztetett” pezsgősüvegek burkolatát Grözner Andrea nagykanizsai virágkötő készítette saját ötlete alapján krepp-papírból, arany szegélyű fehér szalagból, fehér gyöngyökből, organza fodorból.

Nagykanizsa / menyasszony: Ø: 12,5 m: 35

vőlegény: Ø: 9 m: 35 / N.2006.40.1-2.

340. Papírszalvéta • 2006

Esküvőre nyomtatott háromrétegű papírszalvéták. 2 db, az egyik borvörös, a másik fehér, rajtuk ellenkező színnel az ifjú pár neve. A Családi Intézet ajánlata, rendelésre készítették a lakodalmi asztalra.

Zalaegerszeg / 16,6×16,6 / N.2006.30.12.1-2.

342-358. Díszes teríték

Az Arany Bárány szálloda 1970-es évek óta használt herendi étkezőterítékével, mai díszekkel és kiegészítőikkel.

342-346. Porcelán étkezészet 1970-es évek

Herendi szervíz az Arany Bárány szálloda emblémájával és nevével. Zalaegerszeg legpatinásabb szállodájának exkluzív étkezőterülete. Ma ezt a készletet már csak kitüntetett alkalmakkor használják, az esküvőkön sima, fehér porcelánnal teríténeket.

Mélytányér T. 91.66.3. 24,5×14 /

Lapostányér T. 91.66.2. átm: 25×17 /

Erőleveses tányérok T. 91.66.7.1. 7×13,5 /

Szalvétatartó T. 91.66.13. 10,5×19

347-374. Evőeszközök és poharak

az Arany Bárány szálloda tulajdonából

339. Borosüveg • 2006

Hosszúnyakú, zöld fehérborosüveg csiszolt szőlőfürt- és szőlőlevélmintával. Benne Somlai juhfark, címkézett. A nyakára kötött kísérőkártya három nyelvű (magyar, német, angol) szövege szerint „A nászéjszakák bora”. A Családi Intézet ajánlata, rendelésre készítik a lakodalmi asztalra.

Zalaegerszeg / üveg: Ø: 6,5 m: 33,7 kártya: 6×9,5 / N.2006.30.11.1-2.

375-377 Gyertyatartó 1990-es évek

Fehér porcelán gyertyatartó kék gyertyával és művirág dísszel.
(dekoráció)

378. Selyemvirág dísz • 2006

Asztalt díszítő girland selyemből készült liliomokkal, borostyánnal. Dekoratórrok által készített szimbolikus tartalmú díszítés.

379. Esküvői falidísz • 2006

Hullámlemezről készült, bordó tüllfodorral kertezett, szív alakú tábla. A házasságkötő-terem vagy a lakodalmi asztal fölé tervezett díszre eredetileg a mátkapár keresztneve, vagy jókívánság kerül. Itt a kiállítás címfelirata.

Zalaegerszeg / 61,4×52,5 / N.2006.42.1.

380. Léggömbdíszítés • 2006

Esküvői dekorációkra szakosodott cég katalógusából választott léggömbdísz lakodalmi asztal fölé. Közepén és négy sarkában 9 db dupla (bordó, rajta fehér, virágos) gömbből álló csoport, közöttük bordó tüll- és szaténszalagokból készült áthidalók. Ez a színösszeállítás a 2000-es évek egy igen népszerű színére, a bordóra (vagy mai szóval borvörösre) alapoz. Zalaegerszeg / változó méret / N.ltsz.nélk.

Esküvői gratulációk

381. Gyermekekrajz • 1983

Templomot, menyasszonyt és vőlegényt ábrázoló lap dedikáló felirattal.

Zalaegerszeg / 7,8×11,7 / magántulajdon

382. Selyemkép-díszítávirat 1980-as évek

383-390. Képes, szöveges gratuláló lapok 1990-2000-es évek

391. Gratuláló levélke borítékban • 2004

Köszönőajándékok

393. Köszönőlap • 2003

Zöld, rücskös felületű karton
összehajtva, előlapján fekete
nyomással a jáki templom tornya
– az esküvő helyszíne –, belsejében
aranyszínű filctollal írt köszönő sorok
és az ifjú pár egészalakos, barnított
esküvői fényképe.

Zalaegerszeg / 15×21 fotó: 10×15 / magántulajdon

394. Köszönőajándék • 2006

Csokoládészelet a fiatal pár arcképé-
vel és nevével ellátott csomagolásban.
Újabb keletű, az 1990-es években el-
terjedt szokás szerint a lakodalom-
ban megjelent vendégek ajándékait és
az esküvőn való részvételét apró aján-
dékkal köszönik meg, amelyet álta-
lában a vendégek tányérjába tesznek.
A köszönőajándékok köre egyre bő-
vül, már nemcsak csokoládéfalatká-
kat, hanem apró, saját kezűleg készí-
tett, vagy vásárolt ajándéktárgyakat is
adhatnak a résztvevőknek. A Családi
Intézet kínálata, megrendelhető.

Zalaegerszeg / 7,8×2,4×1,1 / N 2006.30.13.

395. Köszönőajándék 2006

„Raffaello” bonbon fehér organza
és „Mon chérie” bonbon bordó tüll
csomagolásban, szaténszalaggal
átkötve. 2 db

Zalaegerszeg / Ø: 3 és 2,9×2,4×2,1 /
N.2006.30.15-16.

396. Köszönőajándék 2006

Natúr színű mézeskalács szív,
tojáshabból nyomott felirattal,
virágokkal, illetve dátummal.
Kisiparos készíti, a Családi
Intézetben rendelhető. 2db

Zalaegerszeg / 9×8 és 7×7 / N.ltsz.nélk.

397. Papírtáska

2000-es évek eleje

Rózsaszín papírból készült táska, a pár nevét és rövid köszönőszöveget tartalmazó, bordó felirattal; a távozó vendégeknek lehet bele kóstolót csomagolni a lakodalmi ételekből.

Zalaegerszeg / 21,8x27,8 / N 2006.30.14.

Esküvői torták régen és ma

A 20. század második felében polgári hatásra került a paraszti lakodalom menüsorába az édes krémmel töltött torta, és fokozatosan kiszorította a tradicionális lakodalmi süteményeket, a lepényeket, fánkokat, kalácsokat. A hagyományos ünnepi tésták közül a most is lakodalmi süteménynek számító rétes is háttérbe szorul napjaink esküvői tortaalkotásai mögött. Egészen az 1990-es éve-

kig több polcra való tortát készítettek, amely díszítettségükben illetve a torta formáját és jellegét illetően nem különböztek más ünnepi alkalmak süteményeitől, így az esküvői ételkészítés során, házilag készültek.

Napjainkban az esküvői torta általában fehér színű mázzal bevont, különböző formákban összeállított többemeletes tortaköltemény, amely kizárólag cukrászdákban készül, és külön tételét alkotja az esküvő költségvetésének. Színre lépésére a vacsora után kerül sor, amikor szertartásosan begördítik a terembe a többemeletes, gazdagon feldíszített tortát, amit az ifjú pár a kést közösen tartva kezd meg. A torta tehát nemcsak egy étel a lakodalmi menüsorból, hanem külön ceremónia épült ki a felhasználása köré.

51. kép

Fényképnagyítás • 1960 körül

Ajándék torták egy falusi kamra kiüfített polcain.

TGYM.7028

52. kép

Fényképnagyítás • 1966

A terített esküvői asztal díszé a „pörkölttorta”, aranybarna színű, általában fehérrel díszített, különleges formájú dísz torta. Leírása először egy Komáromban 1795 után megjelent

szakácskönyvben szerepelt. Az 1900-as évek elején jelentősen megemelkedett cukorfogyasztás presztízse, ekkor került be a grillázs a lakodalmak menüjébe. Hagyományosan házilag készítették, formája mára már tulajdonképpen tetszőleges lehet, csak a cukrász ügyessége és fantáziája szab határt a lehetőségeknek. A grillázstortát a vőfély viszi be a vacsora után és az ifjú asszony elé teszi, aki összetöri hogy mindenkinek jusson.

Zalaegerszeg / GMF. ltsz.nélk.

53. kép

Fényképnagyítás • 2004

Emeletes torta tűzijátékkal.

Zalaegerszeg / GMF. ltsz.nélk.

54. kép

Fényképnagyítás • 2006

Emeletes torta, táncoló párt ábrázoló szobrocskával a tetején.

Zalaegerszeg / GMF. ltsz.nélk.

399-400. Grillázskosár • 2006

A huszadik század folyamán töretlen népszerűségnek örvendő grillázstorta vagy pörkölttorta egy újabb változata. A régit háznál készítették, ez már cukrászati termék a Dominó cukrászdából. A kosárformába grillázsból csavart lábakon álló, fehér marcipánrózsák kerültek műanyag zölddel. Papír tortaalatéttel.

Zalaegerszeg / Ø: 15 m: 37 / N.ltsz.nélk.

401. Tortadísz • 2006

Esküvői (általában emeletes) torta díszítésére szolgáló, vsz. műgyantából öntött szobrocska. Táncoló esküvői párt ábrázol, hosszú, fodros ruhás, kontyos nőt és frakkos férfit.

Textílienyomattal és retuspisztollyal van „valóságshűre” festve. A megnyitó alkalmából felvágott emeletes torta dísze volt.

Zalaegerszeg / 10,2x7,5 / N.2006.3.1.

V. Esküvő után

Fényképezkedés

Az esküvő egyik legfontosabb tárgyasult emléke a fotográfia, mely az 1860-as évektől vált közkeletűvé. A párok előszeretettel keresték fel a fényképész műtermeket, ahol perce-

kig mozdulatlanul állva várták a vilanófényt. Előfordult az is, hogy az esküvő elmúltával újra felöltötték az alkalmi ruhát egy jó fotográfia kedvéért. A fotózás technikájának gyors fejlődése lehetővé tette a szabadban történő fényképezést is. A falvakban vándor fotográfusok keresték a megrendelők kegyeit.

Az ifjú párról készült felvételek bemutatják az esküvői viseletek változásait, árulkodnak arról is, hogy mely társadalmi réteg tagjai készíttették a felvételt, a vagyoni különbségek a viselet, az esküvő pompájában is megmutatkoztak. Az 1930-as évektől tűntek fel az esküvőkön is az amatőr fotográfusok. A huszadik század elején ugyan feltalálták már a színes fényképezést is, de elérhetővé csak a színezett fénykép vált.

Az 1970-es évektől terjedt el és vált népszerűvé a színes nyersanyagra készített fotó. A fényképészek különféle felületi technikákkal kísérleteztek, 1990 után ismét divatba jött a régi fotográfákat idéző barnított kidolgozás.

Ma gyakran videofilm is készül az esküvő és a lakodalom egészéről, melyet főként erre szakosodott, profi operatőrök és vágók készítenek. Az 1960-as évek végétől az amatőr filmesek főként 8 mm-es, majd szuper nyolcas tekercsre vették filmjeiket, míg az 1980-as évek közepétől videofilmesek készültek egyre korszerűbb technikával. Az 1990-es évek végétől a CD-re,

napjainkban pedig DVD-re írt filmek váltak közkeletűvé.

402. Fénykép keretben • 1961

Keretezett esküvői kép.
Tóth István pacsai fényképész készítette és kerettel együtt szállította. Érdekessége, hogy a menyasszony két ágba fonva viseli a haját, ami ebben a korban már nem általános.

Pacsa / 32×42 / magántulajdon

403. Fénykép keretben 1970 körül

Fiatal nő fátyollal és piros-rózsaszín virágcsokorral. A keretbe foglalt, vászonra kasírozott, „festményszerű” fotónagyítás a Kincses fotóműterem kirakatdíszé volt. Kincses István felvétele.

Zalaegerszeg / 39,5×50 cm / TF. 2006.8.1.

404. Esküvői párok fotóinak reprodukciói albumban

405. Fényképezőgép • 1928

A hordozható, fadobozba csomagolható állványos gépet 1928-ban vásárolta Balog János nagykanizsai, majd pákai lakos, sokat fényképezett vele a faluban és a környéken.

Páka / 17×25 / lencse Ø: 5,6 / T: 82.18.1.1.-2.

406. Fényképezőgép • 1956

Weltaflex 6×6 cm-es filmhez való, kétaknás, tükröreflexes gép, szögletes fekete dobozban.

Zalaegerszeg / 14×8×7,5 / T.2006.12.1.1.

407. Fotótasak • 1940 körül

Agfa fotópapír reklámtasakja Bánfai Béla zalaegerszegi látszerész üzletéből.

Zalaegerszeg / 8×12 / T.2006.8.1.

408. Fényképezőgép 1980 körül

Chinon gyártmányú 35 F-EE típusú, lapos fekete műanyag testbe épített félautomata szerkezet beépített vakuval. Több esküvőn is használták ezt a könnyű, amatőr fotósok számára tervezett gépet, melyhez fekete cipzáras műbőr tok is tartozik.

Zalaegerszeg / 13×8×5 / magántulajdon

409. Fénykép • 1918 körül

Horváth Magdolna és Mándli Sándor vasúti tisztviselő egész alakos képe. A férfi tiszt egyenruhában.

Zalaegerszeg / 13,7×21 cm / T. 92.6.7.

410. Fénykép • 1900 körül

Török vasutas és a földműves Berta család leánya, felvétel: Antal Béla, Zalaegerszeg.

Zalaegerszeg / 10,8×16,5 / T.96.17.3.

411. Fénykép • 1910 körül

Ifjú pár egészalakos képe.

Fotó: Saly Viktor Zala-Egerszeg

Zalaegerszeg / 11×16,3 / T.2006.7.2.

412. Fénykép • 1900 körül

Vizitkártya méretű fotó, az ara és a vőlegény háromnegyed alakos képével. Készítette: Saly Viktor.

Zalaegerszeg / 6,5×11 / T.82.6.1.

413. Fénykép • 1910 körül

Fiatal pár egészalakos képe a hölgy lábához helyezett csokorral.

Fotó: Saly Viktor Zala-Egerszeg.

Zalaegerszeg / 10,7×20,5 cm / T.2006.7.3.

414. Fénykép • 1906

Egész alakos esküvői kép. Kozáry Károly szabómester menyasszonyába, Bognár Rozáliába karol. Készítette:

Ádler, Budapest

Zalaszentgrót / 10,8×20,4 / T.90.6.2.

415. Fénykép • 1910 körül

Esküvői kép, ülő férfi, mellette álló menyasszonya bal kezét a vállára teszi. Saly Viktor felvétele

Zalaegerszeg / 10,7×20 / T.96.27.8.

416. Fénykép keretben • 1913

Nagy István gépészkovács és Hajmási Irma bordás felületű, szürke kartonra ragasztott egész alakos, műteremi képe. 1940 körül foglalták keretbe.

Fotó: Vajda, Zalaegerszeg

Zalaegerszeg / 22×31,5 fotó: 10,5×28, / magántulajdon

417. Fénykép • 1927

Németh Károly cipésmester és Pesti Mária háromnegyed alakos portréja.

Fotó: Vajda, Zalaegerszeg.

Zalaegerszeg / 16,7×23,3 27,8×37,7 / T.2005.15.1.

418. Fénykép • 1929

Násznép Bozzay Rafaella (egy ügyvéd leánya) és Buzás Sándor (katonatiszt) esküvőjén. A menyasszonyon hosszú, míg koszorúslány testvérén rövid ruha volt. Serényi Árpád szabadtéri felvétele.

Zalaegerszeg / 14,8×11 / T.90.18.37.

419. Fénykép • 1925

Ismeretlen pár egész alakos képe Vajda D. műtermében készült.

Zalaegerszeg / 9×14 / T.92.20.6.

420. Fénykép • 1920-as évek

Hóbár József csendőrtiszt és neje esküvői képe. Serényi Árpád felvétele.

Gétye / 9×14 / T.81.27.9.

421-426. Fényképsorozat 1934

Ujlaky Margit esküvőjén a felvételeket Serényi Árpád készítette. A vőlegény, Gefferth Pál (1902-1942) a zalaegerszegi kereskedelmi

iskola tanára. „Akkor három fiatal tanár érkezett a kereskedelmibe. Nagyon kapósak voltak a lányos házaknál. Palival egy kiránduláson ismerkedtünk meg. Írogatott, nagyon jól beszélt franciául, kint volt egy évig Párizsban. Igen megfelelt az én férjről alkotott elképzelésemnek, akinek erős keze és finom lelke van. 13 évvel volt idősebb nálam. Esküvőnk nagy esemény volt. Ez annak köszönhető, hogy Irma nénémet (édesanyja testvére, Grész Irma, a polgári leányiskola igazgatója) nagyon szerették a városban. Kivonult az iskolák diáksága és tanári kara. Egyik tanúnk Czobor Mátyás polgármester volt, akinek jóvoltából hintó szállított bennünket az esküvőre.” 6 db.
(Ld. 55.kép)

Zalaegerszeg / 6×9 / T.2006.3.2.1-6.

427. Fénykép • 1935

Szépia színű papírkép: Klosovszky Magda menyasszonyi portréja. Knébel fotóműterem, Szombathely. 22,7×31,5 / magántulajdon

428. Fénykép keretben • 1943

Mendly Erzsébet és Lendvay Pál egész alakos esküvői képe keskeny, barna fakeretben.

Zalaegerszeg / 10,3×16,1 / magántulajdon

429. Fénykép keretben • 1947

Mendly Anna és Polgár József egész alakos esküvői képe keskeny, barna fakeretben.

Zalaegerszeg / 10,3×16,1 / magántulajdon

430. Fénykép • 1945

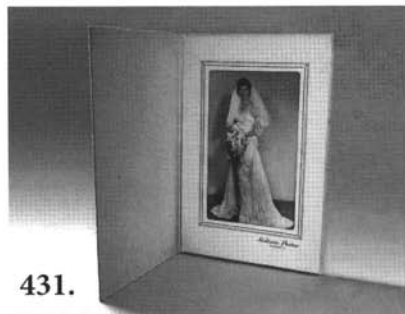
Szekeres István és Horváth Erzsébet szürkés tónusú kettős portréja. Hátoldalon felirat: Anyunak! Baba és Pista 1945. szept.2. Serényi Árpád felvétele.

Zalaegerszeg / fotó: 23,3×17,5 karton: 29,4×35,4 / T.90.8.4.

431. Fénykép tartóban 1960 körül

Fiatal leány egészalakos, menyasszonyi ruhás képe egy összehajtható, papírból készült fotótartóba illetve. Midtown Photos, Toronto felirattal.

Zalaegerszeg / fotó: 9×13 tartó: 22,5×30 / magántulajdon

431.

432. Fénykép • 1960 körül

Esküvői portréfotó a Saly nővérek zalaegerszegi műterméből.
Zalaegerszeg / 30×23,5 6 T.2006.4.1.

433-435. Fénykép • 1977

Lendvay Zsuzsa menyasszonyi portréja kalapban. A világoszöld kosztümöt nagynénje, Mendly Anna varrta Zalaegerszegen, a kalapot a neves helyi kalapos, Bencze Matild kölcsönözte számára. A másik két fotón férjével együtt átható.

Zalaegerszeg / 9×13,5 és 9×14 / magántulajdon

436. Fénykép • 1977

Fekete-fehér amatőr felvétel. Agh Péterné menyasszonyként barátnője ölében ül szülőfalujában tartott lakodalmán. Dzsörzé esküvői ruháját barátnője varrta.

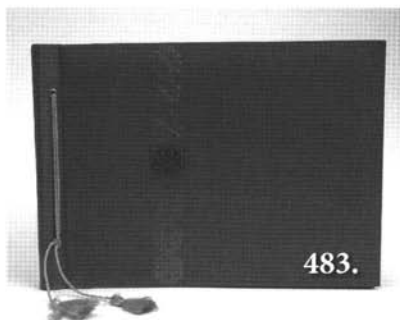
Zalaegerszeg / 9×12 / magántulajdon

437. Fénykép • 1973

Színes, fakult papírkép, amatőr felvétel. Agh Ferencné koszorúslányként egy rokonának esküvőjén.

Hagyárosbörönd / 9×12 / magántulajdon

438. Fényképalbum • 1983

Arannyal díszített, sárga, bojtos zsinórral összefűzött, kék műbőr kötésű fényképalbum esküvőn készült, színes és fekete-fehér képekkel.

Zalaegerszeg / 34,8×25×3 / magántulajdon

439-440. Fénykép • 1999

Fiatal pár. A fiú egyenruhában, Szőke Krisztina saját maga által szabott-varrott mini ruhában esküdött, a kalap és a cipő kék színű volt. Fotó: Pejkoné Szandbauer Márta. 2 db

Zalaegerszeg / 9×15 / magántulajdon

441. DVD tokban • 2004

Kerkai Viktória és Kamondi Gábor 2004-ben tartott „álomesküvőjét” megőrző diszk és műanyag tartója.

Zalaegerszeg, /13,4×19,3 / magántulajdon

442-443. Fénykép • 2004

Kerkai Viktória és párja szabadban készült, háromnegyed alakos színes esküvői portréfotója, esküvőjük helyszínén, a Mísefai kastély udvarán készült. Katona Tibor felvétele. 2 db
Zalaegerszeg / 10×14 / magántulajdon

444. DVD-lemez • 2005

A lemez címkéje fiatal pár színes portréjával. Felirata: „Esküvőnk” DVD VIDEO.

Készült a TVF Stúdióban.

Zalaegerszeg / Ø: 20 / T: 2006.17.1.

445. Fénykép • 2000

Braun Tünde és Kovács Tamás szabadban készült esküvői fotója. A gyűrű felhúzását megörökítő, háromnegyed alakos felvétel.
Zalaegerszeg / 10×15 / magántulajdon

446. Fénykép • 2000

Színes esküvői fotó (10×15) csiszolt szélű, vastag üveg asztali keretben, amelynek belső szélén 7 mm-es ragasztott fém csik fogja körül a képet. Kitámasztója krómozott, csavarozható fémpálca.
Zalaegerszeg / 15,5×20,9 / magántulajdon

Nászajándékok

A nászajándék jogi meghatározása szerint valamelyik házastársnak az a különvagyoni jellegű ingósága, amelyet az eljegyzés jeléül vagy a házasságkötés alkalmával a másik házastárstól, illetve ennek rokonától vagy esetleg idegen személytől ajándékkul kapott. A nászajándékot a házasságkötés előtt adták, jellegét illetően használati eszköz, ruhanemű, ritkábban ingatlan vagy pénz volt. A mai joggyakorlat szerint a nászajándék a házastársak közös vagyona, a házasságba vitt tárgyak a hozomány kategóriájába tartoznak.

A második világháború óta az ajándékok attól függően változtak, hogy a fiataloknak mire volt szükségük közös életük kezdetén. A század második felében általában a menyasszony hozta magával többnyire használati cikkek-ből álló hozományát, a nászajándékok pedig az ifjú pár háztartásában nélkülözhetetlen, jobbára szintén használati

tárgyak alkotják, mint pl. edénykészlet, étkészlet, törülköző, ágynemű.

Napjainkban a hozomány jelentősége erősen visszaszorult és nászajándékok jellege is megváltozott, hiszen a házasságkötés időpontja kitolódott, sok pár már a házasságkötés előtt is közös háztartásban él, ezért a mindennapi életükhöz szükséges használati eszközöket már korábban megszerezte. Kevésbé van szükségük étkészletre, poharakra vagy más mindennapi használati cikkekre, inkább saját erőforrásaikból nehezebben megszerezhető, nagyobb értékű háztartási vagy a lakberendezési cikkekét részesítenék előnyben. A násznépnek így előzetes tájékozódásra van szüksége ahhoz, hogy hasznos és praktikus ajándékkal lepje meg a fiatalokat. Egyelőre nem általánosan elterjedt, de már létező megoldás az úgynevezett nászajándéklista, amin összegyűjtik azokat a tárgyakat amelyekre szükségük lenne. Ugyanígy terjedőben van a nászajándék gyanánt utazási vagy üdülési utalvány ajándékozása.

447. Kancsó • 1867

Szintelen, fújt üvegkancsó, bütykös díszítéssel. Zalaszentgróti leány kapta nászajándékba. Eredetileg egy pár volt belőle.

Zalaegerszeg / 19,5×11×9 / T.2006.4.2.

448. Kínálótálca • 1927

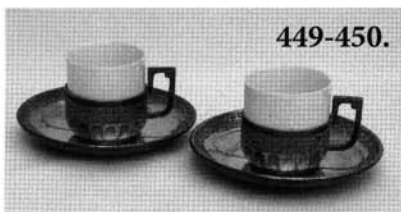
Ezüstözött tálca aprósütemények kínálására. Tanárkollégáktól kapott nászajándék.

Zalaegerszeg / Ø: 19 m: 3,3 / magántulajdon

449-450. Kávészésze aljjal 1927

Ezüstözött, geometrikus mintacsíkkal díszített csésze magas, szögletes állófüllel, sima porcelán betéttel, azonos mintájú csészealjjal. 2 db. Nászajándék.

Zalaegerszeg / csésze: Ø 5,5 m 3 betét: Ø 4,9 m 4,8 / csészealj: Ø 10,9 m 1,6 / magántulajdon

451. Likőröskészlet 1930-as évek (?)

9 db-ból álló, teljes felületén csiszolt rózsákkal díszített ólomkristály készlet. 1955-ben ajándékozták a kölcsönadó esküvője alkalmából, de minden valószínűség szerint továbbadott ajándék.

Zalaegerszeg / kulacs: 5,4×15 kupica Ø: 5 m: 6,5
tálca: 34,5×18×3 / magántulajdon

452. Kávéfőző • 1957

Hőálló üveg és krómozott acél alkatrészekből álló, elektromos kávéfőzőgép, a fogóján és a nyitógombján erősen elöregedett, hiányos, egykor világos színű gumi borítással. Vasalózsínórral működött, ez is hiányzik.

Pusztamagyaród / tØ: 13,9 m 38 / N.2006.19.1.

453. Evőeszközkészlet 1950-es évek

„Budapest” fantázianeveű, 24 db-os, rozsdamentes evőeszközkészlet eredeti

papír dobozban. Az eladó édesanyja 1957-ben nászajándékként kapta Ácson.

Zalaegerszeg / kés: 21,1×1,9 villa: 19,9×2,4 kanál:
19,6×4,5 / kiskanál: 13,5×3,8 doboz: 22×22×3,8 /
N.2006.11.13.1-5.

454. Teáskészlet • 1970

Nászajándékként kapott teáskészlet megmaradt darabjai. A Zsolnay gyár nagy szériában gyártott terméke. Szürkés színű, elszórtan apró virágok díszítik. A II. világháború előtt finom porcelánból készült hasonló szériaáru.

Zalaegerszeg / kistányér: Ø 5,4 m 1,8 /
cukortartó: tØ 9,6 m 10,1 / fedője: Ø 8,5 m 4,5 /
tejszíneskanna: tØ 6,2 m 10,2 / N.2006.5.1-3.

455-459. Ágyneműgarnitúra 1980

Fehér sifonból varrt, fehér lyukhímzéssel és laposöltéssel díszített ágyneműgarnitúra, keskeny világoskék nejlonszalaggal átkötve, selyempapírba hajtva, eredeti

dobozában. A Minőségi Ruházati Háziipari Termelő Szövetkezet Bp. terméke. Az eladó két egyforma garnitúrát kapott belőle. Egyiket akkor húzta fel, amikor első gyermeke születése után a látogatókat várta. Kényes, gyűrődő anyaga miatt máskor sohasem használta, a másik doboz bontatlan maradt.

Zalaegerszeg / 1 db tükrös paplanhuzat 120×190 /
2 db vánkoshuzat 70×60 / 1 db kispárnahuzat 50×40 /
doboz: 42×42×2,5 / N.2006.11.14.1-5.

460-463. Ágyneműgarnitúra 1971

Nászajándékba kapott, fehér lyukhímzéses ágyneműgarnitúra, az előzőtől csak a mintájában különbözik. Tulajdonosa soha nem használta, mert idegenkedett a tükrös paplanhuzattól, amelynek nyílásából a paplan kifordulhatott. A gyűjtéskor bontotta ki az eredeti csomagolásból és mosta ki, mert a hajtásoknál megsárgult az anyag.

Pókaszeptk / N.2006.31.1-3

464. Falikép • 1979

Mária a kisdettel és báránnyal, tűzzománc kép, LV (Lőrincz Vitus) műve.

Nászajándék, hátoldalán kézzel írt ajánlás, és az Iparművészeti Vállalat emblémás zsűriszáma az árral. Az áthúzás alatt 2170 forint látszik.

Zalaegerszeg / kép: 15×20 keret: 27×3 /
magántulajdon

465. Kávéfőző • 1980

Kétszemélyes, alumínium kávéfőző, bordázott szélű felsőrésszel, csavarján fekete bakelitgomb. Nászajándék.

Zalaegerszeg / tÖ: 7,6 m: 10,1 / N.2006.11.12.

466. Kávéfőző • 1980

Hatszemélyes, alumínium kávéfőző, magas, kúpszerű felsőrésszel, csavarján fekete bakelitgomb. Nászajándék.

Zalaegerszeg / tÖ: 8,6 m: 21,2 / N.2006.11.11.

467. Kukta • 1980

467.

Bakelit borítású fogónyéllel ellátott, kétszemélyes, alumínium gyorsfőző edény, ovális fedéllel, kilenc lyukú betéttel. Nászajándék.

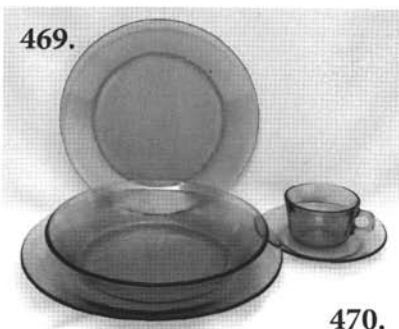
Zalaegerszeg / Ø: 18,4 m: 11 / N.2006.11.9.

468. Habszifon • 1980-as évek

Hengeres testű, fényes narancssárga réteggel bevont acél habszifon, fekete műanyag fejjel, áttetsző kifúvóval, és 6 db, jóval későbbi patron eredeti csomagolásban. Az 1980-as évek egyik tipikus nászajándéka.

Zalaegerszeg / tÖ: 8 m: 25,7 cső és patronfogó nélkül / N.2006.11.10.1-2.

469. Étkészlet • 1980

469.

470.

Pyrex (Industria Argentina) gyártmányú, sárgásbarna üvegből készült, egyszerű formájú és teljesen dísztelen, 18 db-os étkezés, az 1980-as évek igen népszerű nászajándéka. Az évek során kissé változott a formája és a színárnyalata, de népszerűsége a fiatalok körében töretlen volt.

Zalaegerszeg / lapost.Ø: 23,1 m: 2,1 mélyt.Ø: 19,4 m: 3,2 kist. Ø: 19,7 m: 1,7 / N.2006.11.7.1-3.

470. Kávékészlet • 1980

A 436. számú étkezés kiegészítője a hasonló anyagú és stílusú 12 db-os kávékészlet. Volt megfelelő teás-, kompótos-, pohár-, és desszertes készlet is.

Zalaegerszeg / csésze Ø: 7,0 m: 4,5 / csészéalj Ø: 12,2 m: 1,5 / N.2006.11.8.1-2.

471. Porcelán étkészlet • 1971

Nászajándékba kapott, fehér alapon sötétkék virágdíszítésű, tizenkét személyes porcelán étkészlet darabjai. Zalaistvánd / magántulajdon

472. Edénykészlet • 1971

Nászajándékba kapott, fehér, rózsás díszítésű hőálló (ún. „jénai”) főzőedények átlátszó fedővel.

Zalaistvánd /

kisebb: Ø: 16 m: 5,4 nagyobb: Ø: 19,6 m: 6,3 /
N.2006.33.1.1-2. és 2006.33.2.1-2.

473-482. Lábaskészlet • 1983

Öt db, egymásba helyezhető, íves oldalú, vajszínű alapon egy széles és egy keskeny barna csíkkal díszített, 1-4 literes űrtartalmú lábas. Sötétbarna, acélszegélyű, fekete műanyag gombos fedőkkel, 10 db.

Zalaegerszeg / Ø: 24-14 m: 14-7,5 fedő Ø: 23-13 m:
4,7 / N.2006.8.1-5.

483. Díszgyertya és tartója 1984

Nagyméretű, fehér sztearingyertya színes, domború rátét-díszítéssel: lovas hintóban ülő fiatal pár és egymásba fonódó karikagyűrűk. Feketére festett, fém gyertyatartó van hozzá, belevéssett „1984” évszám. A menyasszony testvérétől kapta nászajándékba, házassági évfordulóik alkalmával gyűjtják meg.

Zalaegerszeg / Ø: 10 m: 27 / magántulajdon

484. Nászajándék-csokor 2006

Szárazvirágból és fénymásolt bankjegytáncokból, virágkötő által készített csokor. A nászajándékba szánt pénz átadásának elegáns módja. Szárított rózsabimbó köré tekert bankjegyekből köthető.

Zalaegerszeg / Ø: 25 m: 23 / N.2006.34.1.

487. Nászajándéklista • 2004

A meghívott vendégek számára összeállított lista a kívánt ajándékokról, azok áráról és „lelőhelyéről”. Kerkai Viktória készítette számítógépen, hátoldalán ezzel a szöveggel: „Kedves Násznép! Kérjük, ne vegyék bízalmatlanságnak e listát. Sok mindent megtettünk a kényelmes együttélésünk érdekében, ezért már szépen felszerelt otthonunkból csak ez a pár dolog hiányzik, hogy valóban boldogan éljünk. Ami nem kerülhet fel a listára - mert pénzért meg nem váltható - arról igyekszünk MI gondoskodni. Viktória és Gábor”. A listakészítés a '90-es évek második felében kezd terjedni olyan párok körében, akik már önálló háztartásban élnek, így alapvető háztartási cikkekre nincs szükségük.

Zalaegerszeg / 14,7×21 cm, kettéhajtott lap /
T. 2006.25.1.

485-486. Nászajándék-boríték 2004

Hosszúkás formájú, kettéhajtott, színes lap rózsacsokorral és „Nászajándék” felirattal, belül az új házasoknak szánt pénz tartására szolgáló zseb, egyiken a szeretetről írott, a másikon csak ajánló szöveg. (Cardex kft. ill. Ars Una Stúdió, Budapest.)

Zalaegerszeg / 21,5×10,5 cm / magántulajdon

488. Üdülési igénylő lap • 2003

Nyomtatvány, kézzel kitöltve.

A Zala Volán RT tulajdonában lévő keszthelyi üdülőre, külföldi lakókocsira nyújtotta be igényét Kamondi Gábor, Kerkai Viktória udvarlója.

Zalaegerszeg / 20,5×24,5 cm / magántulajdon

55. kép

Nászajándékok • 2000

A fiatal házások a szoba sarkába halmozták és lefényképezték a nászajándékba kapott holmit. A fényképről látható, hogy jószerivel a háztartásban használatos tárgyakat kaptak, némelyikből többet is.

Zalaegerszeg / GMF.Ítsz.nélk.

Nászút, mézeshetek

A méz nemcsak első édesítőszere az emberiségnek, hanem egyike a legkorábbi szépségápoló szereknek is, amely a hiedelmek szerint a női mirigyekre hatva a termékenységet is elősegíti. Ezért a történelem folyamán

több korszakban és területen mézből készült italokat itattak a fiatalasszonyokkal házasságuk első heteiben, hogy a gyermekáldást elősegítsék. A házasság első időszakában, a „mézeshetek” alatt a fiatal pár szintén a mihamarabbi utódnemzés érdekében különleges kíméletben részesült: kivonták őket a nehezebb munkák, a férfiakat a katonaság terhei alól. E szokások teremtik meg a polgári korra a mézeshetek és a nászutazás alapjait. Természetesen a különböző korszakok nászutas divatjai is különböznek: a 19. század vidéki kúriáinak csendes visszavonultságát a századfordulóra karlsbadi, vagy velencei utazás forgátaga váltja fel.

Az újabb kori nászutas párok számára a '90-es évekig a különböző vállalati vagy SZOT üdülőkben eltöltött két hét, esetleg a környező szocialista országokban tett, viszonylag olcsó utazás volt a cél. A növekvő jólét és a rendszerváltás óta megnyíló határok jelentősen bővítették a lehetőségek körét. Az ezredfordulón az ifjú házások mintegy 60%-a választ külföldi utazást, a tehetősek számára a tengerparti és egzotikus országok sem elérhetetlenek, belföldön pedig a három- és négycsillagos wellnesshoteleket, vagy hegyvidéki, festői panorámával rendelkező szállodákat részesítik előnyben. Az utazási irodák speciális utakat, kedvezményeket biztosítanak nászutasoknak, a szállodák nemcsak külön lakosztályt, teljes ellátást

biztosítanak nekik, hanem apró figyelmességekkel: behűtött pezsgővel, virágcsokorral, csokoládéval teszik kellemessé pihenésüket.

Egyre népszerűbb a nászút, mint nászajándék, amit utazási utalvány formájában kap meg a fiatal pár.

Vannak azonban ma is, akik nem mennek nászútra. Ennek pedig nem feltétlenül az anyagiak hiánya az oka, hanem a nagy hajtás, a munkahelyért, a vevőkörért való aggodás, a „fontosabb dolgokra” irányuló takarékoskodás, a gyakori utazgatásból adódó motivációhiány, sőt esetenként az is, hogy a már együtt élő ifjú párok – különböző okoknál fogva – házasságot kötnek ugyan, de aztán élnek tovább a megszokott, hétköznapi életüket, s az egykor elmaradhatatlan romantikus házassági rítusokról éppúgy lemondanak, mint a „megszentelt frigyhez” kapcsolódó más régi szokásokról.

489. Fénykép • 1896

Morandini Tamás építési vállalkozó és Weber Mária szüleiknek ajánlották a fotót 1896. december 25-29-én nászútjukról. Velencében, a nászutasok egykor legkedveltebb városában, Tratelli Vianelli műhelyében készült.

Zalaegerszeg / 20,8×10,3 / T.95.16.13.

490. Leporelló • 1920-as évek

Kemény táblába kötött, harmonika-szerűen kihajtható fényképek Velencéről. A tábla belsejében Velence térképe. Milano, é.n.

Zalaegerszeg / 11,2×17,2 / T.2006.6.1.

56. kép**Képeslap reprodukciója
1920 körül**

A képen fiatal pár egymást átölelve ül egy nagy bőröndön a háborgó tengeren. Előlapján „Megzavart nászút” felirat.

Zalaegerszeg / T.2006.9.2.

57. kép**Fényképnagyítás • 1976**

Egy szakszervezeti üdülőben töltött nászúton készült fénykép.

Zalaistvánd / GMF. ltsz.nélk.

491. Fénykép • 2004

Nászúton készült színes fénykép.

Zalaegerszeg / 15x10 / magántulajdon

**492. Kilincsre akasztható
kártya • 2004**

Vidám, rajzos lap, nászút-utalvány, amelyből kiemelhető a „Ne zavarjon” kilincsre akasztható felirat. Cardex Kft. Budapest.

Zalaegerszeg / 13,6x19,4 cm / magántulajdon

**493. A Neckermann
utazási iroda reklámja • 2006**

Habkartonra kasírozott két színes fotó sárga-kék környezetben. Egyik oldalán mediterrán utazásokat hirdet egy virágos-tengerparti táj, a másikon tevékkel Észak-Afrikába csalogatják az utazót. Alul bevágott, két háromszögletű lábra állítható.

Zalaegerszeg / 84x59,6 cm / ltsz.nélk.

58. kép**Hintó fehér lovakkal • 1934**

58.

59. kép

**Autó menyasszonybárával
1988**

61. kép

Nászmenet falun • 1970-es évek

62. kép

**Menyasszony sötét
polgári ruhában • 1930-as évek**

60. kép

Lila Trabant • 2001

63. kép

Ifjú pár egészalakos képe • 1964

64. kép

Menyasszony • 1971

65. kép

Ifjú pár félalakos képe • 1988

66. kép
Egyházi szertartás • 2003

68. kép
Az anyakönyv aláírása • 2002

67. kép
Polgári esküvő • 1984

69. kép
**Fényképezkedés a
Falumúzeumban • 2001**

70. kép
Koszorúslányok a
templom előtt • 1988

71. kép
Gyertyafény-keringő • 2000

72. kép
Menyecske-tánc • 1976

ZALA MEGYEI MÚZEUMOK
IGAZGATÓSÁGA